

Oybyu Ayuk Di'ibu Markus Jyaay

Fwank Yajnbajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mut yu'agyujxmu Jesukristu, ja Diosu 'yU'un, ² éxtum kuxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñeky, Diosu kyugajxpu. Du'unu Dios t'anmaay ja 'yU'un:

Ngejxypuats jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xpuats es mya'awátsxudut yu mnu'u mdu'u.

³ Es 'yakjunañ ja Diosu kyugajxpu:

“Ma muj itun, jam yajmudówat muk kyajxy:

Nayjyujp'ixudu mut ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtum.”

⁴ Es ja Fwank yajnbajty ma ja muj it es t'anumudu ja ja'ayuty es jyodambittut, tmastu'uttut ja pyeky es ñubátut. Du'un ttúndut ja'agyujxm esu Dios mya'xudut ja pyojpu. ⁵ Es majaty Judeeu ñaxwíñudu es ma Jerusalén kajpn tnimiindu ja Fwank es tmadoo'ittu. Es ko tmayatstu ja pyojpu, net ja Fwank yajnbátudu ma ja Jordán mujnuu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojyuty mudu kameyu jumk es twuun'áty ja po'o, es yu'u ijty jye'xypy ja mu'u esu tsimba'ak, ⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayuty es t'anumudu:

—Oknam myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmudaty ja muk'ajtun kadiinum uj. Kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyuk nga'agájudut éxtumxypuats uj

n'ítuats tyuumban. ⁸ Ûj nyajñabajttuaps miits mat ja nan, per ja'a myajñabátudap mat ja Espíritu Santu.

Jesús ñubety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tso'oñ ma ja Nazaret kajpn di'ibn ijtp Galileeu. Ta tnimiiñ ja Fwank ma ja Jordán majñuu, es net dyajñabejty ja Jesús. ¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espíritu Santu jyunajky ma yu'u éxtam tu'ugu paku'unk. ¹¹ Es yajmudóy tu'ugu kajxy tsajpót m jyna'añ:

—Mijtsu du'un n'U'unk'ajtypy di'ibats njantsyt-syejpy, es óyats njotkujk'áty mat mij.

Majku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnat

¹² Net ja Espíritu Santu yajñajxu ja Jesús ma tu'ugu maj it. ¹³ Jap 'yijty justyikxyxuu ma yu ujs juyujk, es ja majku'ugópk Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnat. Es ñimiinudu Diosu 'yánkluasaty es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileeu ñaaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk. ¹⁵ Net ja Jesús t'anuumudu ja ja'ayaty:

—Tu jya'ty ja tiempu es wingoombu du'un ja Diosu kyutujkun. Yajtugátstu ja mjot mwinma'añ es mubuktu ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtáxku ajkxmajtspaty

¹⁶ Mejyñbyu'aayy naty ja Jesús jyu dity jam Galileeu ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttap ja ajkxmajtsk, es

²⁶ Es ja ka'oybyu twijtsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amajaa, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu. ²⁷ Nidugekyu du'añu wuy'umadyaaydyu ja ja'ayuty, es ñayyajtuujadu ak yu'ujuty:

—¿Tii dunu tyaadu? ¡Tyadu ja'ay myudajtypy ja kutujkan es t'ana'amut extu yu ka'oybyu, es mumdoojap!

²⁸ Es pojn yajmadyaagudijty ma ja Galileeu naxwíñudu éxtum ja Jesús ttuñ ja muj'ajtun es ya'uxpeky.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

²⁹ Ko pyudsuumdu ma ja tsajptujk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj ñujxtu ma ja tyujku Simonk esu Andrés. ³⁰ Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaapy mudu jumbá'am. Ta t'anmaaydyu ja Jesús ko pyékyuty. ³¹ Ta ja Jesús tmwingooñ, es tmajtsu ja ky'u es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja jumbá'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkadu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

³² Ko oj tsi'itnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidugekyu ja puma'ayuty es di'ibu myudajttap ja ka'óbyuty, ³³ es tugekyu ja kugajpnuty myiíndu tujk agu'am ma naty ja Jesús. ³⁴ Jesús ya'agudak may ja di'ibu myudajttap kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'óbyuty. Es ja'a ko ja ka'óbyuty ñija'adur púnu dun ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtut.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

³⁵ Móñam, maanumu naty wyingoodsuty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukutuuy kajxtákr.

36 Simonk esu jyamyuuduty oj 'yuxta'ayudu. 37 Ko tpattu, ta t'anmaaydu:

—Ni'amuku ja'ayuty m'uxta'ayudu.

38 Es 'yadsoojudu ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xudats ja ayuk jam, mut ko mudu tyaadudsu du'un tu nmiñ.

39 Es du'unu Jesús jyudijty ma tugekyu Galileeu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokun majatyu tsajptajk es dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

40 Ma tu'ugu xuu myiiñ ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Ta ñagyoxtuñaaydyáku wyinduuy es t'anmaay:

—Uj nnija'abats ko mij mbaadats xya'aguda'aky pun mdsejpy.

41 Es ja Jesús pya'ayooju es tku'unitooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

42 Ko du'un t'anmaaydyaay, netyu ñiwatsu ja pya'am es 'yagudaky. 43 Ta ja Jesús t'anmaay es ñuxut, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay du'un:

44 —Ix jaygyuku. Katu xytyukmumadya'aky ni pun. Nux winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun éxtamu Moisés dyajnigutjku, es du'un nidugekyu ja'ayuty tnijáwudut ko tu m'aguda'aky.

45 Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tugekyu oytyim maaty di'ibu naty tu jyátyuty. Paaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktjukunu ixnide'xy majatyu kajpn, jaayu 'yakjudyty ma kyajru ja'ay tsuunudu. Es

oytyim maaty ja ja'ayuty tsooondü es tninujxtü ja Jesús.

2

Jesús dya''agüda'aky tu'ugü xux ja'ay

¹ Oknüm jyambijty ja Jesús mä ja Kafarnaúm kajpn. Es ko yajnija'ajü ko tapü naty tü tyujkja'ty, ² ta pojün ja ja'ayuty ñaymyujküdü, es ni je'eyü kyanakyñibatü mä ja tujk ää. Es yu'ü tkajxwa'xy ja Diosü 'yayuk. ³ Net tmamiindü mä ja Jesús tu'ugü ja'ay di'ibü naty xux, nimajtaxk tkü'uydyü. ⁴ Es kom kyaj mbaat jya'ty extü Jesús wyindum, mat ko jyantsymyayjya'ayuty, ta dyajjugáktü waanü ja tujkni'x. Es mä dya''awatstü, jap tkutüuyñajxtü ja puma'ay mat tu'ugü mabajnu'unk. ⁵ Ko ja Jesús t'ijxy éxtüm ja myubujkunuty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yü mbojpu yajma'xp.

⁶ Es naaguty ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktap di'ibü naty jap uñaaydyüp, ja'a winmaaydyü: ⁷ “¿Ti ko tyädu ja'ay dü'ün kyajxy? Myudugeebyü dü'ün ja Dios, mat ko ni pün mbaat tkame'xy ja pojpu, yu'uyü dü'unü Dios.”

⁸ Ñija'abü naty ja Jesús di'ibü wyinmaaydyüp. Ta t'anmaaydyü:

—¿Ti ko xymudattu axuugü winma'añuty?

⁹ Kyaj ñimajaaty njana'anüm: “Yü mbojpu yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pün tay'ajtün. ¿Tii kyaj dyu'unuty? Es mjana'andüp miidsuty ko ni pün tka''anümmat yu tyädu xux: “Püdü'ük, yajmúk ja mmabajn es nüx”, ¹⁰ mat ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtün. ¿Tii kyaj dyu'unuty?

Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíñdu Ja'ayudy Kyudnaaby, situy nmudajtypyats ja muk'ajtun ya naxwiiñ es nma'xuduts ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux:

11 —Mij n'anmaary, pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx ma mdujk.

12 Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tso'oñ jam ijxnide'xy. Es mudu tyadu du'ññ wuy'amudyaaydyu es t'awdajttu ja Dios, es jyunandu:

—Ni na'anamu du'un nga'ijxum éxtumu tyadu.

Jesús tway ja Matewu

13 Oknam ja Jesús oj ñejxy jatugok ma ja mejyñbya'a, es mayu ja'ayuty myuwingoonudu, es dya'uxpujktu.

14 Najxpu naty ja Jesús tu'aay ko t'ijxy ja Leví, Alfeeu myaank, 'yu'uññ ma yajkugabéty. Ta t'anmaay:

—Pamiinguts es n'uxpujkré'átut.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

15 Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tyujk, es mayu yajkugubajtruty esu wiingátypyu di'ibu 'yandijtup pojpu ja'ayuty, nan jam 'yu'uññdu nandu'un ti'igyu ma meesu ma Jesús es ja 'yuxpujkruty, mut ko mayu naty ja ja'ayuty di'ibu panujxudup. 16 Es ja fariseeuty di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktup, ko t'ijxtu ja Jesús kyay mudu tadu ja'ayuty, ta t'anmaaydyu ja uxpujkruty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsún kyay 'yiiky mudu yajkugubajtruty es mudu pojpu ja'ayuty?

17 Ko Jesús tmudooyu tyadu, ta t'anmaaydyu:

—Yü oy mukru ja'ay kyaj ttseky ja kudsooy, yu'u du'un di'ibu rujkuður. Kyajts tu nmiñ esuts nwowa'añ ja di'ibu jiky'ajttar tu'y'ajtan maat es jyodumbittut, yu'u dun je'eyu pojru ja'ayuty.

Jesús dyajtáwdu ti ko kya''ayuyaty

¹⁸ Tugok ko naty ja Fwank Yajrubajtru 'yuxrujkruty es nandu'unu fariseedyu 'yuxrujkruty 'yayu'attu, ta myiindu naagadyu ja'ayuty ma Jesús, es dyajtuudu:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'attu miju m'uxrujkruty éxtam 'yayu'attu yu fariseeuty esu Fwangu 'yuxrujkruty?

¹⁹ Jesús 'yadsoojudu:

—¿Tii mbaat 'yayu'aty di'ibu tu yajwówdu ma ja ja'ay pyekey, ma 'yak'ity mudu rujkrü yedyujk? Pun jam ja rujkrü yedyujk, kyaj mbaat 'yayu'aty. ²⁰ Per minu ja tiempu ma ja rujkrü yedyujk yajtukpuwitstu'udut, taanam situy 'yayu'áttut.

²¹ 'Ni pün tka''axuyu tuk wit mat tuk pedazu jemywyit, mat ko ja abajtsunu jembyu nuumúkup es kyudsap ja tuk wit. Ta wyu'umut ni'igu muj ja kyuntsy'át. ²² Es ni yu jembyu vinu kyaya''adamu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o, mat ko ja jembyu vinu mugudsap ma ja nuu'abutsunbyo'o, es du'un tyugóyut ja vinu es ja nuu'abutsunbyo'o. Paaty yajrujta'aky yu vinu jembyu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o.

Jesús y'uxrujkruty tkutujtu ja triigu saabudu xuu

²³ Tugok ma ja saabudu xuu najxtubu naty ja Jesús mudu 'yuxrujkruty triigu kamoty, ta ja 'yuxrujkruty tkutujtu ja triigu ko jar ñaxtu. ²⁴ Net ja fariseeuty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'axpɔjkrɔty ttundu di'ibu kyaj ñigutíkyuty yajtúnut saabudu xuu?

²⁵ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anum miits xykya'axpɔktu di'ibu tyuun ja Davit ko tugok mut ja jyamyuduty oj tyugoy'ajtxudu es oj yu'oogudu? ²⁶ Tyuku ja Davit ma ja Diosu tyɔjk ma naty ja Abyatar 'yity teedy-wyindsungórk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xyryu tsajkaaky, di'ibu naty je'euy nigutiky tkádyut ja teedyuty, es tmooy nandu'un ja jyamyuduty.

²⁷ 'Ja saabudu xuu yajpɔjtáky es ja ja'ayuty ttuk'oy'áttut, es kyaj ja ja'ayuty tyuk'oy'átudut ja saabudu xuu. ²⁸ Paaty jaygyúkuu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudy Kyudnaabyu, nmudajtypyuts nandu'un ja kutujkun ma yu saabudu xuu.

3

Yedyɔjk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts

¹ Jesús tyɔjku jatugok ma ja tsajptɔjk, es jaryu naty tu'ugu ja'ay di'ibu tu'udsu naty ja ky'u tuk adu'um.

² Es naagudyu fariseeuty t'ix ttundu ja Jesús pan 'yok'ya''agudakypy ja puma'ay ma ja saabudu xuu, es du'un tmudáttut wi'ix t'okni'uumudut. ³ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ky'u tu'uts:

—Pudu'uk. Tanu yaa kujk'aay.

⁴ Net ja Jesús dyaajtɔuy ja fariseeuty:

—¿Ti mbaat ndu'unum ma ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukru? ¿Nyajtsókum o nya'o'kum?

Es ja'ajuty kyaj 'yadsoodu. ⁵ Net ja Jesús twin'ijxtu ja'ajuty mudu aku, es jyotmay'e'ky ko

kyaj tpa'ayowdu ja kupauma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtáw ja mgu'u.

Ja ja'ay dyajtuuy ja kyuu'u, es ta 'yakudaky.

⁶ Net pyudsuumdu ja fariseeuty es tkajxmúktu mat ja Eroodusu jya'ayaty wi'ix 'yoogut ja Jesús.

Jesús ya'uxpeky mejyñbyu'aay

⁷ Es ja Jesús oj ñejxy mat ja 'yuxpukputy mejyñbyu'aay, es pyanujxudu mayu Galileeu ja'ayaty. ⁸ Es nandu'un mayjya'ay tnimiindu ja Jesús mat ko tmdowdu ja muj'ajtunaty di'ibu tyiimpy. Ja di'ibu tso'ondup Jerusalén es wiink tsoo ma Judeeu, ma Idumeeu ñax, Jordán mujnuu ninaxy, ma Tiru ñax esu Sidón ñax. ⁹ Jesús ttuknipejky ja 'yuxpukputy es ya'awijxudut tu'ugu barku awiink ma mbaat tyaku kadiibu ja ja'ayaty 'yadijmúkdut. ¹⁰ Mnt ko mayu naty ja ja'ayaty tu dya'aguda'aky, jyantsy'adijmujktup es tmawingoonda es tpaada'andu oyje'eyu ja wyitu Jesús, es mat yu'uyu 'yaguda'aktut. ¹¹ Es ko di'ibu naty myudajttup ja ka'óbyaty t'ixtu ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum es jyuna'andu muk:

—¡Mijtsu du'un ja Diosu 'yU'unk!

¹² Es ja Jesús muk t'ane'emy ja ka'óbyaty kadiibu jyuna'andut pánu dan yu'u ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja yapóstulaty

¹³ Oknum ja Jesús pyatujku ma tu'ugu kopk, es jam dyaxu di'ibu yu'u tsyojk. Es ñimiinadu.

¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yu'ajuty es 'yapóstulu'áttuty, es 'yíttut mat yu'u es tkaxa'añ ayuk kajxwá'xpu, ¹⁵ es tmooy ja kutujkan es

dya'aguda'agut ja puma'ayuty es dyajpudsámut ja ka'óbyuty. ¹⁶ Tyaadu d'uun ja nimajmajtskræ: Simonk di'ibu yajpajták ja xuu Peedru, ¹⁷ Santya'agu es ja myuga'ax Fwank, Zebedeeu myaanguty, di'ibu xuumooy Boanerjes (di'ibu 'yandijpy ko muk kyajxtu, éxtumu anaa), ¹⁸ Andrés, Felipu, Bartolomee, Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeu myaank, Tadeeu, Simonk ja kananeeu ja'ay, ¹⁹ esu Juudu Iskaryotu di'ibu ok kyuyajk ja Jesús.

Jesús yajnigajxy ko dyajtúñ ja mujku'ugópk kuytjukun

²⁰ Oknam jyumbijty ma ja tyujk mut ja 'uxprijkruty, es jatugok ñaymyukadu ja ja'ayuty, es ni tka'okmadajnu ja tiempu es kyádyut. ²¹ Ko ja Jesusu myugu'uguty tnija'adu, ta tnimiindu es dyajnujxánu, es ñayjyunánu:

—Tuu da y'u lyoku.

²² Nandu'un ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxprijktap tso'onda Jerusalén, es ñayjyuna'anadu:

—Tyadu ja'ay myudajtypy ja mujku'ugópk Belzebuu, paaty dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

²³ Net ja Jesús dyaxu ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mindu es ndukmamadya'aktut tu'ugu ijxpajtun. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja mujku'ugópk Satanás tkayajpudsémy ja myuga'oybyu! ²⁴ Pes pun tu'ugu kutujkun naywya'xap es tsiyptundu tuk peky mut ja wiinkruty, tadu kutujkun kyaj mbaat jyeky. ²⁵ Nandu'un pun tsiptuundur ak tukka'axuty, kyaj mbaat ñakytuunmúktu. ²⁶ Es d'uun nandu'un, punu mujku'ugópk nayñibudu'krap

m̄adu myuga'óbyuty, kyaj mbaat ja m̄ajku'ugópk̄u kyutujk̄un jyeky.

²⁷ Ni p̄un mbaat kyat̄uk̄u am̄ajaa ma tu'ugu kum̄ajaab̄u ja'aȳu tyujk̄ es tjuud̄at di'ib̄u jap p̄un kyaj jawyiin t'aw̄unm̄iky. Per p̄un ta t'aw̄unm̄iky, net mbaat tjuuty.

²⁸ N'anmaaydȳpts miids̄uty ja t̄ay'ajt̄un. Ȳu Dios mbaat tme'xy nidugékyudȳu ja'ayadȳu pyoj̄p̄u es ma tm̄u'udugoy tm̄ugajxtugóy ja Dios; ²⁹ per di'ib̄u mȳu'udugeepy myugajxtugeepy ja Esp̄irit̄u Sant̄u, kyaj mbaat ni na'a yajme'xy, mȳu'ijttáw̄ub̄u du'an ja pyoj̄p̄u win̄u x̄un win̄u tiemp̄u.

³⁰ Du'an̄u Jesús jȳunáñ mat ko jap̄u naty naaguty di'ib̄u junaamp ko Jesús ttuñ ja m̄aj'ajt̄un m̄adu ka'oybȳu mȳuk'ajt̄un, kyaj jȳunandu ko Jesús du'an ttuñ m̄adu mȳuk'ajt̄un̄u Esp̄irit̄u Sant̄u.

Jes̄us̄ tȳaak es̄u mȳuga'ax̄uty

³¹ Net jȳajtt̄u ja tȳaak es̄u ja mȳuga'ax̄uty. Ta w̄ȳu'umdu japȳu t̄aj̄a'p̄. ³² Di'ib̄u naty uñaaydȳap̄ Jesús mȳuwingón, ja'a 'yanmaaydȳu ja Jesús:

—Ȳu m̄daak es̄u mm̄uga'ax̄uty tyap̄ t̄aj̄a'p̄, es ȳu'̄u mm̄ugajx̄ánud̄ap̄.

³³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿P̄ands̄u du'an̄u nm̄uga'ax̄'ajtypy es p̄ands̄u du'an̄u ndaak'ajtypy?

³⁴ Net twin'ijxy di'ib̄u naty wingón win'uñaaydȳap̄, es jȳunáñ:

—Tȳaad̄uds̄u du'an̄u éxt̄um ja ndaagats es éxt̄um ja nm̄uga'ax̄udȳats. ³⁵ Mat ko otyim p̄unaty di'ib̄u tyiimpy di'ib̄u tsyejpy ja Dios, ȳu'uds̄u du'an̄u éxt̄um ja nm̄uga'ax̄uts yedyujk̄ toxytyujk̄uty es éxt̄umds̄u ndaagun.

4

Triiguwajpɛ́ éxtamɛ́ ijxpajtɛ́n

¹ Jatugok tyujkɛ́ ya'uxpɛ́jkrɛ́ Jesús mejyñbyu'aay, es ñaymyujkɛ́ mayu ja'aý mɛ́ naty yu'u. Paaty tyujkɛ́ mɛ́ tu'ugɛ́ barkɛ́ di'ibɛ́ naty jap mejyñ agu'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayuty 'yittɛ́ pu'ujótm. ² Net dya'uxpejky kanak peky mɛ́du 'yijxpajtɛ́n. Es mɛ́ ya'uxpeky, dɛ́'un jyɛ́nán:

³ —Mɛ́dowdu tyaadu: Tu'ugɛ́ ja'aý oj ñejxy triiguwajpɛ́. ⁴ Ko naty jam wyujy, tuk peky ja tɛ́mt kya'ay tu'aay, es myiindu ja joon jayujkuty, ta tpiidu. ⁵ Jatuk peky kya'ay tsaade'ekykyujxm mɛ́ kyaj nɛ́goo yɛ́ nax. Ta ja tɛ́mt myujxy pojɛ́n mɛ́t ko ja nax kyaj kyúkuty. ⁶ Es ko 'yaandáky ja xɛ́, ta tsyaayɛ́ ja xɛ́'án. Es kom kyaj tmɛ́daty ja 'yaats kuk, ta tyɛ́tsy. ⁷ Es jatuk peky kya'ay mɛ́ apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a ya-jji'xtaayɛ́, es dɛ́'un ja tɛ́mt kyaj wyinduɛ́y. ⁸ Es jatuk peky kya'ay mɛ́ ja oyñax, ta yooñ pyejty ja tɛ́mt es wyinduɛ́y; naaguty dyajky i'px majk ja triigu tu'ugátypyɛ́ ja tɛ́mt, naaguty tɛ́gu'px es naaguty mɛ́go'px. ⁹ Di'ibɛ́ mɛ́doodɛ́p, wa'an tjay-gyúkuɛ́.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mɛ́du ijxpajtɛ́n

¹⁰ Oknɛ́m ko Jesús oj wye'emy naydyu'uk, naaguty di'ibɛ́ naty tɛ́ tmɛ́dowdu ñimiinɛ́du mɛ́t ja nimajmajtskrɛ́ 'yuxpɛ́jkrɛ́ty, es yajtɛ́jɛ́du ko ti dɛ́n 'yandijpy mɛ́ tadɛ́ ijxpajtɛ́n. ¹¹ Ta 'yanmaayɛ́du:

—Miidsuty, Diosɛ́ dɛ́'un mduknija'adɛ́p wi'ix yu'u yajkutíky, di'ibɛ́ kyaj yajnijáwu ijty; es di'ibɛ́ts kyaj xyryanejxy, nduk'uxpejkyryɛ́ts

mædu ijxpajtæn, ¹² mæt ko oy tjamædoodu di'ibæts nmadyakypy es tja'ijxtu di'ibæts ndiimpy, kyaj tjaygyúkædut, es kyaj jyodumbittut, es ja Dios pyojpuma'xædut.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwujpu éxtamu ijxpajtæn

¹³ ¿Tii kyaj xyjaygyúkædu miidsu tædu ijxpajtæn? ¿Es wi'ix mbaat xyjaygyúkædu ja wiinkpædyu ijxpajtæn? ¹⁴ Ja di'ibu wyijpy ja tæmt, du'un éxtam ja Diosu 'yayuk kajxwæ'xpu. ¹⁵ Naagædyu ja'ay du'un éxtam ma ja tæmt kya'ay ma tu'u. Myædoodup ja Diosu 'yayuk, per ko tmædooda'aydyu, ta myiñ ja majku'ugópk es pyajkxaty ja ayuk di'ibu tu tyaku jyodoty wyinma'añóty. ¹⁶ Es naagædyu ja'ay du'un éxtam ma ja tæmt kya'ay tsaade'ekykyujxm ma kyaj nægoo nax. Myædoodup ja Diosu 'yayuk es 'yaxájædup xonda'aky'aa xonda'akyjyót, ¹⁷ es mæt ko kyaj tmædattu 'yaats kæk, paaty kyaj jyaktu. Es ko 'yayo'ombaattu mæt ja'agyujxmu Diosu 'yayuk, ta kyaj tnakymyubæktu. ¹⁸ Es ja wiinkpæty du'un éxtam ma ja tæmt yajwujy ma apyñ myuxy. Myædoodup ja Diosu 'yayuk, ¹⁹ es yu'æyu wyinma'añ'ajttup di'ibu ya ijtp naxwiñ, ja mækja'ay'át, ja'a win'u'un winxájup es t'adseky oytyim tiity. Tugekyu tyæadu yajtugeepy ja Diosu 'yayuk ma yu'ujuty, es kyaj myuj myæyu. ²⁰ Es ta naagaty di'ibu myædoodup ja Diosu 'yayuk es 'yaxájædup, es yajmuj yajmáyuup éxtam ma ja tæmt oyñaaxóty, es naagaty yajk i'px majk, naagaty tægu'px, es naagaty mægo'px.

Lampru éxtamu ijxpajtæn

²¹ Nandu'un 'yanmaayædu:

—Ko pán dyajtoye'eky ja lyampru es dyajne-jxy tyugoty, ¿tii netyu tkujiitsy mudu kajoon o trujta'aky mabajnbatku'pu? Kyaj, ¿kudii? Nik ni'igu yajrujta'aky kujxm es tyukjájut ja tujk yajxon. ²² Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknum kyawu'amut ijxnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwut. ²³ Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkadu.

²⁴ Nandu'un ya'anmaaydyu:

—Mbúktubu kwentu miits mut di'ibu mmudoodup. Ja kijxn di'ibu miits myajtuundup, nandu'unu Dios miits mgijxambita'anudu, es extu waanu ni'igu miits di'ibu myudoodup. ²⁵ Es di'ibu myudajtypy, yajmo'oyup waanu ni'igu; es di'ibu tugoy'ajtxup, yajrujkup extu nu'unun je'eyu tmudaty.

²⁶ Nandu'un jyunáñ:

—Ja Diosu kyutujkun du'un éxtum ja tuamt di'ibu ñipy tu'ugu ja'ay. ²⁷ Myanaxy, es óknum pyude'eky, es du'un ñaxy xuuñ koots bom bom, es ja tuamt myuxy es yoñ, es yu'u kyaj tniyawu wi'ix. ²⁸ Ja'a ko ku'am myuxy ja tuamt naaxóty, jawyiin wyimbudsemy ja tyeky, óknum pyujy, taanum trujta'aky ja tyuamp. ²⁹ Es ko ja tyuamp tsya'amy, ta dyajrudu'uktú, mut ko tu traaty ja tiempu ma myúkat ja rujta'aky.

Mortás tuamt éxtumu ijxpajtun

³⁰ Nandu'un jyunáñ ja Jesús:

—¿Wi'ix kyuxe'eky ja Diosu kyutujkun, o ti ijxpajtun mut ndukmu'ijxkijxyum? ³¹ Du'un éxtum mortás tuamt di'ibu yajwujp es yajnaxnijeepy. Yu'u dun waanu ni'igu mutsk ma ja tuamt ya

naxwiiñ, ³² es ko yajni'ipy, yoomp mɔj kɔdiinɔm ja wiinkrɔm aay ujts, mɔdɔm 'yaay xye'entsy mɔjjátyuty, ko extɔm yɔm joon jɔyujk mbaat 'yaniktse'eky mɔ dya'anikɔm.

Ti ko ja Jesús ya'ɔxpeky mɔdɔm ijxrajtɔn

³³ Du'an ja Jesús ttuk'ɔxprɔjktɔm ja Diosɔm 'yayuk, es tprɔjta'aky may ja ijxrajtɔn éxtɔmɔm tyaaɔɔuty, extɔm mbaat tɔjaygyúkɔdɔm. ³⁴ Ni ti tkatukmɔmadyaky ko ja ijxrajtɔn tkayajtúñ. Per ko wɔm'ɔmɔdɔm ak yɔm'ɔyɔm mɔdɔm 'yɔxprɔjkrɔty, tyukjaygyujkɔdɔm tɔgekyɔm.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtɔmijtkɔm ja mejyñ

³⁵ Nan ja xɔm ko oj tsy'uujɔnɔm, ta t'anmaaydyɔm ja 'yɔxprɔjkrɔty:

—N'okninajxɔm ja mejyñ.

³⁶ Net tnikaktɔm ja ja'ayuty es ñɔjxtɔm mɔt ja barkɔm mɔ naty ja Jesús 'yu'uñɔm. Es 'yakprɔnɔjxɔdɔm wiinkrɔɔdyɔm barkɔm. ³⁷ Ta myiiñ tu'ugɔm mɔk poj. Es ko ja nɔm ñikary tɔjkrɔp barkoty, net ja barkɔm 'yutsannɔm mɔdɔm nɔm. ³⁸ Tamɔm natyɔm Jesús mya'ay ɔx'am mɔ tu'ugɔm kukoy kyɔxmada'aky. Ta dyujxtɔm es t'anmaaydyɔm:

—¡Windsún! Tyap ngi'inɔnɔm, ¿es mij kyaj ti xy-jawɔm?

³⁹ Net ja Jesús pyude'ky es t'ooy ja poj, es t'anmaay ja mejyñ:

—¡Amoñ! ¡Tɔmijtkɔm!

Ta ja poj myo'ty, es tɔgekyɔm oj wɔm'ɔmɔdyɔm'ay amoñ es tɔmijtkɔm. ⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyɔm ja 'yɔxprɔjkrɔty:

—¿Ti ko nɔgoo m'oktsɔm'kɔnɔdɔm? ¿Ti ko xykyamɔdattɔm mɔbɔjkan?

41 Ta ja 'yuxpɔjkpɔty jyantsytsyɔ'kɔdɔ, es ñajjyɔnánɔdɔ:

—¿Pánɔ dɔnɔ tyááɔ, ko extɔ yɔ poj esɔ mejoyñ mɔmɔdoojɔ?

5

Gadarɔ ja'ay di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'óbybyty

1 Ta tɔnájxtɔ ja mejoyñ, es jyajtɔ mɔ yɔ ñaxwíñɔdɔ Gadarɔ. 2 Ko ja Jesús pyɔdseemy mɔ ja barkɔ, net ñimiinɔ tu'ugɔ ja'ay di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'oybyɔ es tsooñ mɔ ja kampoɔn. 3 Tyáɔdɔ ja'ay jam tsoyɔnɔay kampoɔnóty es ni pán kyamɔmada'agyty, ni mɔdɔ kadenɔ. 4 Kanak ok jyayajkwɔ'ɔñ mɔdɔ kadenɔ, es tyuknujkwɔdyaary, 5 es jyɔdity xɔñ koots majatyɔ tun kopk, es ya'axy jyeky kampoɔnóty es ñayyajtsayútyty mɔdɔ tsaá. 6 Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, pɔye'egyɔ oj ñejxy, es ñaygyoxɔtɔnɔaydyákɔ Jesús wyindum, 7 es t'anmɔay jantsy mɔk:

—Jesús, Dios Tsajpótɔmɔdɔ 'yU'unk, ¿wi'ixɔts mij xytyuná'áñ? ¡Nmɔnu'xtákyɔ mɔdɔ Diosɔ xyɔgyɔjxm kwɔdiits xytsyaatsytyúñ!

8 Dɔ'ɔn jyɔnánɔ mɔt ko Jesús tɔ naty t'anɔmɔ:

—Ka'oybyɔ, tukpɔdsɔmɔ tadɔ ja'ay.

9 Ta ja Jesús yajtɔjɔ:

—¿Ti mɔ'ájtypy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Ja'ats nɔx'aty Lejyonk, mɔt ko nimáyɔts ɔdsuty.

10 Es ja ka'óbybyty myɔnu'xtáktɔ ja Jesús es kwɔdiibɔ kyáxɔdɔt wiink tsoo. 11 Jamɔ naty mayɔ

udsam jy'xtu nawingón ma tadu kopk. ¹² Ta ja ka'óbyuty tmenu'xtáktu ja Jesús es t'anmudu:

—Tunu may'ajtun, kajtuguts ma yu tadu udsam esats udsuty ndúkadut ma yu'a.

¹³ Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'óbyuty pyudseemy ma ja yedyujk es tyujku ma ja udsúmuty. Jamu naty éxtum majtsk milu udsúmuty. Net ja udsúmuty ñujxtu jantsy puye'egyu nax jajp'ám es kyuruy'knajxtu mejyñóty, es jap jy'xtaaydyu.

¹⁴ Net ja di'ibu ja udsam kywentu'ajttap puye'egyu oj ñujxtu, es oj ttukmumadya'áktu ja nax kajpn es nu'aay tu'aaybyuty. Ta myiin ja ja'ay es t'ixandu ti dunu naty tu jyaty tu kyubétyuty. ¹⁵ Ko jyajttu ma naty jam ja Jesús, ta t'ijxtu ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuty. Tamu naty 'yu'uñu witxu es yuunk naxypy. Ta ttsu'kudu, ¹⁶ es di'ibu naty tu t'ixtu, ja'a tyukmumadyaktu éxtumu naty tu jyaty tu kyubety mut ja ja'ay di'ibu myudajt ja ka'óbyuty es éxtumu naty tu jyaty mut ja udsúmuty. ¹⁷ Net tmenu'xtáktu ja Jesús es pyudsámut jam es ñujxat wiinktuuy.

¹⁸ Ko ja Jesús tyujku ma ja barku, ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuty myenu'xták ja Jesús esxyur ñejxy mut yu'a. ¹⁹ Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igu t'anmaay:

—Nujx ma mdujk mudu mjiiky mmagu'uk, es tukmumadya'ak tugekyu di'ibu ja Nindsun'ajttam tu ttuñ mut mij, es wi'ix tu tmu daty ja pa'ayo'on mut mij.

²⁰ Ja ja'ay oj ñejxy, es tmadyakwa'xy ma yu Dekápolus kajpnuty tugekyu di'ibu naty Jesús tu

ttuñ mat yu'u. Es du'uñu wyu'umudyaaydyu ja di'ibáty myudoodu.

Jayru ñuuX es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

²¹ Ko ja Jesús jyumbijty ma ja barku mat ja yuxpajkruty, ta tñinajxtu ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiinadu mayjya'ay. ²² Net ñimiinu nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu windsun'ajtp ma ja tsajptujk. Ko jyajty ma ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyáku tyeky'ujxm, ²³ es tjantsymyunu'xtáky, es t'anuumu:

—Yu nnuuxats tim'oogánur. Tunu may'ajtun, min esu mgu'u xytyuknikónut es 'yaguda'agut es jyiky'átat.

²⁴ Net ja Jesús oj ñejxy mat yu'u, es may ja ja'ay oj ryanujxadu es 'yadijmúkadu. ²⁵ Es ma yu tadu mayjya'ay, jaru naty tu'ugu toxytyujk di'ibu majmajtsk jumajtú naty ja taxyu pa'am tmudajnu. ²⁶ Tu naty jyantsy'ayoonu es tu ñajxnu natyu kudsooy kanaak, es tu naty dyajtuundaayñu tugekyu ja myeeñ di'ibu naty myudajtypy, es ni wi'ix tsoo tu kya'aguda'aky, ni'igu myujtáknú.

²⁷ Ko tyadu toxytyujk tmadooy ko jaa ja Jesús, ta tmawingooñ uxka'p tsoo ma ja mayjya'ay, es ñaydyukpatu ja Jesusu wyit, ²⁸ mat ko ñayjyuna'añuty: “Mat yu'uyu kots nnyadyukpaadudu yu wyit, aguda'agupts.” ²⁹ Es netyu ja wyindaxyu 'yadijky, es tja'aju ja ñini'x ko tu 'yaguda'aky.

³⁰ Es net ja Jesús tja'aju ko tu naty pán dya'aguda'aky mat ja myuk'ajtun. Net ñayju'ijxu ma ja ja'ayuty, es dyajtuay:

—¿Pánuts ja nwit tu ñaydyukpaadyuty?

31 Net ja 'yuxpɔjkrɔty 'yanmaayɔdu:

—M'ijxyry ko ja mayjya'ay m'adijmúkɔdu, es xyajtáy: “¿Pún tɔ ñaydyukpɔadyaty ja nwítats?”

32 Es ja Jesús ñas'ijxɔ xidsoo yɔdsoo es t'ixa'añ púnɔ naty tɔ ñaydyukpɔadyaty ja wyit. 33 Ta ja toxytyɔjk tsyɔyɔ mɔt ja tsɔ'ugɔ, ja'a ko ñija'ap éxtɔmɔ naty tɔ jyaty. Ta ñaygyoxɔtɔnaaydyákɔ Jesús wyindum, es t'anmaaydyay tɔgekyɔ ja tɔy'ajtɔn.

34 Jesús 'yanmaayɔ:

—Tɔ m'agɔda'aky mɔt ko tɔ xymyɔbeky. Nɔjx yajxón. Tɔ m'agɔda'aky.

35 Támɔnɔmɔ naty ja Jesús 'yakkajxy ko ñimiinɔdu ja ja'ayaty di'ibɔ tso'omp mɔ ja Jayrɔ tyɔjk. Ta t'anmaaydyɔ ja Jayrɔ:

—Yɔ mɔnɔx tɔ 'yo'knɔ. Katɔ xyñaky'adsipy ja Windsún.

36 Es ja Jesús ni tkamɔjprɔjtáky éxtɔmɔ naty jyɔna'andɔ. Ta t'anmaay ja Jayrɔ:

—Katɔ mjotmay'eeky. Mɔbɔjkatɔ je'eyɔ.

37 Es tkutijky es kyaj pún pɔanɔjxɔdɔt, ja'ayɔ ja Peedrɔ, Santya'agɔ esɔ Fwank, ja myɔga'axɔ Santya'agɔ. 38 Ko jyajty mɔ ja tyɔjkɔ Jayrɔ, net t'ijxy ko ni'igɔ ja ja'ayaty ñaymyuk ñaydyá'adsɔdu es jyantsyjjyɔ'uy jyantsyya'axɔ. 39 Ta ja Jesús tyɔjkɔ jap tɔgoty es t'anmaaydyɔ:

—¿Ti ko nɔgoo m'okna'amɔdu es mjɔ'uydyɔ? Yɔ kixyɔ'unk kyaj tɔ 'yeeky, mɔabɔ du'ɔn.

40 Per je'eyɔ tyukxíkɔdu. Net ja Jesús dyajprɔdsɔmɔdu nidɔgekyɔ. Ta tɔmɔnejxy ja u'unktaak u'unkteety es mɔdu 'yuxpɔjkrɔty. Ta tyɔjkɔ mɔ ja o'kpu'unk 'yity. 41 Ta tɔmajtsɔ ja kyɔ'ɔ es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibũ ayuk wimbudsũmp: “Kixyu'unk, mij n'anmaapy, pũdũ'ũk.”)

⁴² Netyũ ja kixyu'unk pyũde'ky es yo'oydsyo'oñ. Majmajtskũ natyũ jyũmũjt. Es ja ja'ayũty du'ũñũ wyũ'amũdyaaydyũ. ⁴³ Es ja Jesũs oj tyuknipũkũdũ es kũdiibũ pũn ttukmũmadya'aktũt, es tyuknipũjktũ es dyajkũyũt ja kixyu'unk.

6

Jesũs jap Nazaret

¹ Es ja Jesũs tsyo'oñ jap es oj ñejxy mã ja kyajpn, es pyanũjxũdũ ja 'yũxpũjkrũty.

² Ko jyajty ja saabũdũ xũũ, ta tyũjky ya'ũxpũjkrũ mã ja tsajptũjk, es may ja ja'ayũty di'ibũ mũdoo'ijtdũ du'ũñũ wyũ'amũdyaaydyũ es ñajyũnãnũdũ:

—¿Mũ tu t'ũxprekyũ tyadũ ja'ay tũgekyũ tyaadũ? ¿Tii dũnũ tyadũ wijy'ajtũn di'ibũ tu yajmo'oy esũ tyadũ muj'ajtũn di'ibũ tyiimpy? ³ Ja'a tyaadũ ja tsajtspũ, ja Mariiũ myaank esũ myũga'axũ Santya'agũ, Josee, Juudũs esũ Simonk, esũ myũga'ax toxytyũjkyty nan yaa 'yity mã udsajtũm.

Dũ'ũn jyũnã'andũ es kyaj ttundũ kwentũ. ⁴ Es ja Jesũs 'yanmaayũdũ:

—Nidũgekyũ wyindsũ'kũdũp tu'ugũ Diosũ kyugajxpũ. Jap kyawindsũ'ũgũdũ mã ja myũgugajpn esũ myũgu'uk myũga'axũty.

⁵ Es kyaj mbaat ttuũñ ja mũj'ajtũn jap, je'eyũ naagũty oj t'akkũ'ũnitõñ es dya'agũdaky. ⁶ Es ja Jesũs du'ũñũ wyũ'ũmũ mat ko kyaj myũbũkũdũ.

Jesũs tkexy ja 'yũxpũjkrũtũjk Diosũ 'yayuk kajxwã'xpũ

Oknam ja Jesús oj ya'uxpeky majatyu kajpnu wingombu. ⁷ Ta dyaxu ja nimajmajtskpu 'yuxpajkruty, es tkejxy nimajtskáty, es tmooy ja kutujkun es dyajpudsúmdut ja ka'óybyuty. ⁸ Es ttuknipajktu kudiibu dyajnajxtut tyu'amgyujxmudu, yu'uyu tyajk, es kyaj dyajnajxtut ja pyijñ, ni yu kyaayñajxuk, ni yu myeeñ, ⁹ yu'uyu tyukwa'agudup ja kyuhuk es je'eyu wit di'ibu ñikujxm myudajttup.

¹⁰ Nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko mja'tut ma tu'ugu tujk, jaryu m'íttut extu ko mdsoondut jatugok. ¹¹ Es pun jaa ma kyaj m'axájudu es ni mgamudowa'anudu, pudsundu jap es yajjunák ja naxjok mdekykyujxy éxtumu ijxwu'amun ko du'un pojpu muut 'yittu.

¹² Net oj ñujxtu ja'ajuty es tkajxwa'xtu ko yu ja'ayuty dyajtugátstut ja jyot wyinma'añuty. ¹³ Es nandu'un dyajpudsundu mayu ka'óybyuty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayuty, es dya'agudaktu.

Fwank Yajnbajtpu 'yeeky

¹⁴ Ja rey Eroodus tmudooyu tyadu, mut ko nidugekyu ja ja'ayuty tmadyakwa'xtu oymyad-sooty di'ibátyu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayuty jyunandu:

—Ja Fwank Yajnbajtpu tu jyikypyeky ma tu 'yeeky, paaty tmadatyu tyadu muk'ajtun es ttúnut ja maj'ajtun.

¹⁵ Wiinkruty jyunandu:

—Yu'u du'un ja Diosu kyugajxpu Elius.

Es ja wiinkruty jyunandu:

—Yũ'u du'un tu'ugu Diosũ kyugajxpu, éxtum di'ibũ jékyup ja Diosũ kyugajxputy.

¹⁶ Ko ja Eroodũs tmũdooyũ tyaadu, ta jyunáñ:

—Tyaadu du'un ja Fwank di'ibũtsũj nni'ana'amũ es yajniboodat ja kyubajk. Tũ jyikyryeky.

¹⁷ Du'un ja Eroodũs jyunáñ mut ko tũ naty dyajtsímuyty ja Fwank, es tũ naty dyajkwũũñty mũdu kadenu jap pujxndugóty ja'aguyjxmu wyinma'añ ja Erodiiũs, di'ibũ naty ñũdo'oxy'ajtypy ja Felipu, Eroodũsu myuga'ax, es ja Eroodũsu naty tũ twijtskũkũ éxtumũ tyoxytyujkũ. ¹⁸ Es ja Fwank 'yanmaabyũmũ naty yũ Eroodũs:

—Yũ Dios kyaj dyajkutiky es xytyoxytyujk'átat ja mmuga'axũ ñũdo'oxy.

¹⁹ Es ja Erodiiũs tyuk'ak'ajtypyũ naty ja Fwank, es jyaya'oogaampy, per kyaj mbaat, ²⁰ mut ko yũ Eroodũs ttsũ'kũ ja Fwank, ja'a ko ñija'abu naty ko yũ Fwank jyiky'aty tũy'ajtan mũut es wya'atsja'ayaty, es kyaj tna'ijxy es yajtũnut axũuk. Es oy ja 'yaa 'yayuk tjamũdoojũ xonda'aky'aa xonda'akyjyót, kyaj tnijawũ ti tyũnup.

²¹ Es ja Erodiiũs pyat wi'ix tsoo mbaat 'yeeky ja Fwank ma ja Eroodũsu naty tmũjtũñ ma ja xũũ jyũmũjt dya''abety, ma Eroodũs dyajnaxkũdaky tu'ugu ka'ay ukũn es kyáydyut ja syoldaadu wyindsánuty, ja windsũndũjkuty esũ Galileeu ja'ayũdyũ myũj yajkutujkputy. ²² Ja Erodiiũsu ñũũx tyujkũ ma naty tũ ñaxkũda'aky ja ka'ay ukũn es 'yejtsy, es ja Eroodũs es ja di'ibũ naty mũut kyaadydyũ tyukjotkũdaktũ éxtumũ naty 'yetsy. ²³ Es ja Eroodũs twandaky ja kiixy:

—Amdooguts di'ibũ mdsejpy es nmo'oyũt, es tũy'ajtũn n'anũũmũ ko nmo'oyũp oytyim tiity di'ibũts xy'amdoop, oytyim kujkwa'xyũty di'ibũts ẽj nmũdajtypy.

24 Net ja kiixy pyũdseemy, es t'anmaay ja tyaak:

—¿Tits n'amdówũp?

Ta ja tyaak 'yadsoojũ:

—Amdow ja Fwank Yajnũbajtrũ kyũbajk.

25 Ta ja kiixy tyũjkũ pojũn m̃ naty ja Eroodũs, es t'anmaay:

—Ndsejpyũts es tyamyũ xymyo'oyũdũts palanganoty ja Fwank Yajnũbajtrũ kyũbajk.

26 Net ja Eroodũs jyantsyjyotmaybyejky. Per kom tũ naty t'anũũmũ jyabye'xy wyindũmũty, kyaj ttseky yajtukxi'igũt ja 'yayuk. 27 Netyũ ttuk'ane'emy tu'ugũ syoldaadũ es dyajmĩnũt ja Fwangu kyũbajk. Ja soldaadũ oj ñejxy m̃ ja Fwank 'yity tsimy pujxndũgóty es oj tnibo'tũ ja kyũbajk 28 es dyajmĩĩ m̃ tu'ugũ palanganũ. Ta tmooy ja kiixy es ja kiixy tmooy ja tyaak.

29 Ko tnija'adũ ja Fwangu 'yũxpũjkrũty, ta dyajpũdũ'ktũ ja ñini'x es oj dyajnaxtũkũdũ.

Jesús dyajkáy nimũgoxk mil naxy ja ja'ay

30 Oknũm 'yajajtmũjktũ ja apóstulũty m̃ ja Jesús, es ttukmũmadyaktũ tũgekyũ di'ibũ naty tũ ttundũ es di'ibũ naty ja ja'ay tũ dyajtuk'ũxpũktũ.

31 Es mũt ko nimayũ naty ja ja'ayũty ñaywyinax ñaywyindũkũdũ m̃ Jesús, ni tka'okmũdajnũdũ ja tiempũ es kyáydyũt, p̃aaty ja Jesús t'anmaaydyũ:

—Mindũ. Jo'om n'okpo'xũm m̃ tu'ugũ abak it.

32 Net ak yũ'ũjũty oj ñũjxtũ barkoty adũkũtuuy.

33 Per may ja ja'ayũty t'ũxkajptũ ja Jesús es

t'ijxso'oñ. Paaty tso'ondü pojün majatyü kajpn, es tekye'epy jyajttü jawyiin mä naty ja barkü jyata'añ. ³⁴ Ko ja Jesús pyadseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayuty es tra'ayooy, mut ko dü'ünü naty éxtümü borreegü di'ibü kyaj tmudaty ja kywentü'ajtrü. Ta tyujkü ya'uxpüjkrü, es ttuk'uxpüjktü kanak peky. ³⁵ Ko oj tsyu'ujünü, ta ñimiinü ja 'yuxpüjkrüty es 'yanmaayüdü:

—Tü tsyu'ujünü, es ni pün kyatsünü mä tyadu lugaar. ³⁶ Anümüdü ja ja'ayuty es ñijxnüdü rantsyotm o mä yü wingombü kajpn es tjúdyut ja kya'ay 'yukün, mut ko kyaj tmudattü ti kyádyur.

³⁷ Per ja Jesús 'yadsoojüdü:

—Mo'odyü müdsaty kya'ay 'yukün.

Ta ja'ajaty 'yadsoodü:

—¿Mdejpy esats üdsaty nüjx njuydyü majtsk mügo'px xü nidün yü tsajkaaky esats ndukkádyut?

³⁸ Jesús 'yadsoojüdü:

—¿Naagü tsajkaaky jar xymudattü? Nüjx ixtü.

Ko tñija'adü, ta t'anmaaydyü:

—Mügoxkü tsajkaaky es majtskü ajkxu'unk.

³⁹ Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'yuxpüjkrüty es dyajnaxwaatstut ja ja'ayuty tuk pekyaty mä ja müyóty. ⁴⁰ Ta ñaxwa'tstü tuk pekyaty mügo'pxáty es justyikxymyajký. ⁴¹ Net ja Jesús tkone'ky ja mügoxkrü tsajkaaky es ja majtskrü ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm es tja'aygyadáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyü ja 'yuxpüjkrüty es dyajwa'xtut mä ja ja'ayuty. Nandü'ün dyajwa'xy ja majtskrü ajkxu'unk mä ja mayjya'ay.

42 Nidugekyu kyaaydyaaydyu jotkuda'aky.
 43 Oknum dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadujku. 44 Es di'ibu ja tsajkaaky kyaaydyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkuty, es kyaj myadsyoydyujku ja toxytyujkuty es ja unu'ku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

45 Netyu ja Jesús dyajtujku ja 'yuxpajkruty barkoty es 'yawinnáxtut ma ja mejyñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñayjyugajxyuty mut ja ja'ayuty. 46 Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayuty, ta ja Jesús wyimbejty ma tu'ugu kopk kajxtákru.

47 Ko oj kyoodsunu, mejyñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús naydyi'igyu naty tu wye'emy windu'utstuu, 48 es t'ijxy ko ja 'yuxpajkruty nimujaa tjantsykyaptu ja nuu, mut ko naty pyojkuyáty. Es kajamónnum yo'oy nuu wyingujxy ja Jesús es tninejxy ja 'yuxpajkruty. Najxaambu naty ja Jesús ma ja 'yuxpajkruty 49 ko 'yijxudu yo'oy nuu wyingujxy. Ta ñayjunánudu ko ijxma'ttudu daa. Ta yaxkaktu, 50 mut ko tsu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—jotmukta'aktu! Ujtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.

51 Net ja Jesús tyujku barkoty ma naty ja'ajuty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajuty du'añu wuyumudyaaydyu, 52 ja'a du'un mut ko kyajru naty tu tjaygyúkudu ti dun 'yandijpy ma Jesús dyajmányu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unk, mut ko juun wyinma'añuty.

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

53 'Yawinnajxtu ma ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuw'u'andu mejyñbyu'aay ja barku. 54 Ko ttukjunajktaaydyu ja barku, net ja ja'ayuty t'uxkajptu ja Jesús 55 es p'aye'egy u oj ñujxtu ja ja'ayuty majatyu kajrn, es tkuumyiuindu mabajnguxy ja puma'ayuty ma naty Jesús. 56 Es oymyaaty ma ja Jesús jya'ty majatyu kajrnba'ajuty es kajrnótyuty o rantsyótyuty, t'rajta'aktu ja puma'ayuty tu'aay es tm'nu'xta'aktu ja Jesús es oyje'eyu t'paattat ja wyit pa'a. Es nidagekyu di'ibu pátu'ap agudáktup.

7

Di'ibu ja'ay yajpekykya'adup

1 Ta ñaymyujkudu ma Jesús ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup di'ibu tso'ondu Jerusalén. 2 Tyaadu yu'u 'yijxtu ko nija'adyu Jesusu 'yuxpajkpaty kyaydyu es kyaj wya'adsadyu ky'u'u, ja'a njuna'anum kyaj kyubujtu éxtum jaayum fariseeuty ttundu. 3 Mut ko yu fariseeuty esu israelítuty nidagekyu pyanajxtup ja kyostúmradyu 'yaptujkuty ko ma kyaya'andu koonum wa'ats wa'ats kyubujtu. 4 Es ko tu 'yotstu maayóty, kyaj kyaydyu pan kyaj kyubujtu wa'ats wa'ats. Es ta mayu kostúmraty di'ibu yu'ujuty 'yakpaduundup, éxtum ko t'rajtu vyasu di'ibu tyuk'úkudup, ja pyujxndu'ts esu wiingátyruy 'yabujk 'yadu'unun. 5 Ja'agyujxm ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup dyajtuudu ja Jesús:

—¿Ti ko tkapadunda yu m'axpajkruty di'ibu jaayam ja n'aptajkydyats ttunda? Yu'ujuty je'eyu kyadyu mudu ky'u'u ni kyawa'adsaty.

⁶ Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty di'ibu nay'andíjudu es jyiky'attu t'ajtun mat, yajxon ja Diosu kyugajxru Isaiu mnimadyaku miidsaty ko du'un tkaxjaay:

Tyadu ja'ay xywyindsu'kaps wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma un.

⁷ Ni ti tkatsooty ko ñay'andíjudu es xyja'awdátuts. Yu'u tuk'axpajktu

di'ibu 'yana'amun'ajtypy je'eyu ja'ayuty.

⁸ Paadyu Isaiu t'anum du'ambu ja'ayuty éxtu miidsaty. Mmastúttu miidsaty ja Diosu 'yana'amun es xypyadúndut éxtu ja ja'ay jaayam ttunda.

⁹ 'Yak'anmaayudu ja Jesús:

—Miits m'aktimpaduundu di'ibu m'aptajkytuundu, es du'un xy'xtijt ja Diosu 'yana'amun.

¹⁰ Moisés myooy ja ja'ayuty ja Diosu 'yana'amun ma juna'añ: “Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety”, es “Ja di'ibu kyajxpejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogur yu'u.” ¹¹ Per miits mjánandu ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anum tyaak tyeety:

“Kyaj mbaat nbuduku, mat ko tugekyu di'ibats nmudajtypy esxyu miits nbuduku, tudu Dios ndukmxyoxy.” ¹² Es un du'un juna'añ, kyaj ñakysyékuty ja tyaak tyeety tpuđukut.

¹³ Es mudu tyaadu myajtugooodyu ja Diosu 'yayuku myadaku mat yu'ugyujxmu tadu mgostúbraty. Mayu du'ambu mgostúbraty di'ibu m'akpaduundu.

14 Jatugoku Jesús dyáxudu ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mudowdu nidugekyuty, es jaygyúku. 15 Yu di'ibu ja'ayuty jyuxtup, kyaj yu'u yajpekykya'adu, yu'u du'an di'ibu pudsuump jyodoty wyinma'añoty.

16 Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúku.

17 Ko ja Jesús tmastuty ja ja'ayuty, ta tyujku tugoty es ja 'yuxpukpety yajtuumjudu ti dun 'yandijpyu tyadu 'yixpajtun. 18 Ta ja'a 'yadsooj:

—¿Nan kyaj miits xyjaygyúku? Ko di'ibu tujkup aajoty, kyaj yu'u di'ibu yajpekykya'ap, 19 mut ko di'ibu tujkup aajoty, jodoty yu'u ñexy, es óknum pyudsemy.

Es mudu tyaadu Jesús tyuknija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u. 20 Es nandu'an 'yanmaayudu:

—Ko di'ibu pudsuump jyodoty wyinma'añoty, yu'u sitay yajpekykya'adup ja ja'ayuty, 21 mut ko ma ja ja'ay jyodoty wyinma'añoty myiñ yu axuk winma'añ, yu ma'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtugódyu yu pujk úknu wyindsu'kun, 22 yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axuk jiky'ajtun, yu naywyinnaxaja'ak, yu pi'tskajx, yu mupátuk, yu kujuun'át. 23 Tugekyu tyadu axuk'ajtun, yu'u miimp jodoty winma'añoty, es yu'u du'an yajpekykya'apy ja ja'ayuty.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítaty tmabeky ja Jesús

24 Ta Jesús jap tso'oñ es ñexy jamdsow ma Tiru kajpn es Sidón kajpn. Es tyujku ma tu'ugu tujk, es kyaj tjatsejky es pán tnijawut. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu. 25 Tu'ugu toxytyujk di'ibu natyu ñux myudajtypy ja ka'oybyu, ko

tmudooy ko tɛ naty jya'ty ja Jesús, ta tnimiiñ es ñaygyoxtnaaydyákɛ tyeky'ujxy. ²⁶ Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítaty es sirafenisya ja'ay. Yɛ'u 'yamdoojɛ ja Jesús es ttúnɛt ja may'ajtɛn es dyajpɛdsúmɛt ja ka'oybyɛ mɛ ja ñɛɛx. ²⁷ Esu Jesús 'yanmaayɛ:

—Jayɛjɛ yajkádyɛ u'unk ɛnɛ'k, mɛt ko kyaj 'yóyɛty es ndukwingo'ondútɛm ja tsyajkaagyɛty es nmo'oyɛm ja úkɛty.

²⁸ Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tɛy'ajtɛnɛ'u, Windsán, per extɛ yɛ uk kyaadyɛɛp meesɛ patkɛ'p di'ibɛ ja ɛnɛ'ku'ungɛty yajka'adɛp ja tsyajkaakywyáy.

²⁹ Net ja Jesús 'yadsoojɛ:

—Mɛt ko oy tɛ m'adsoy, nɛjx jotkujk mɛ mɛujk. Tɛ ja ka'oybyɛ pyɛdsemy mɛ ja mnɛɛxɛn.

³⁰ Ko ja toxytyujk jyajty mɛ ja tyujk, ta tɛpaty ja ñɛɛx mabajngɛjxy es tɛ naty tyukpɛdsémyɛty ja ka'oybyɛ.

Jesús dya'agɛda'aky tu'ugɛ yedyujk di'ibɛ nat es awɛ'ɛmɛp

³¹ Netɛ Jesús tsoyo'oñ jap Tirɛ ñaaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolɛs kajpnɛty. Ta jyajty mɛ ja Galileeɛ Myejeñ. ³² Jap tyuknimiinɛdu tu'ugɛ yedyujk nat es awɛ'ɛmɛp, es yajpɛjktsooy ja Jesús esɛ kyɛ'u ttuknikónɛt tadu yedyujk. ³³ Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo mɛ kyaj pán. Net ja kyɛwa'xypy t'adijɛ ja ja'ay tyatskoty es mɛdu tsyuyj ttooñ ja ja'ayɛ ya'an. ³⁴ Net ja Jesús pyat'ijxy tsajpótɛm, es myɛkxejy es t'anmaay:

—¡Awɛ'ats!

³⁵ Netyu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpeky. ³⁶ Esu Jesus tyuknipujku kadiibu pun t'awanut. Es extam jyantsyjayajtuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy. ³⁷ Es du'aniu wyu'umadyaaydyu ja ja'ayuty, es juna'andu:

—Tugekyu oy tuñ, extu yajmudoobejkyry ja natuty es yajkajxpejkyry ja uum.

8

Jesús dyajkáy nimajtáxk mil naxy ja ja'ayuty

¹ Ma tadu tiempu mayu natyu ja'ayuty tu ñaymyúkuu es kyajru naty tmudattu kya'ay 'yukan. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxrujkruty es t'anmaaydyu:

² —Nmudajtypyuts ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mut ko tu tyugakxubajnu ma 'yittu yaa mut uj es kyaj tmudattu ni tii ti ju'xtap. ³ Es pun ngejxypyuts ma ja tyujkuty ayuu, yuugudáwdub'u tu'aa, mut ko naaguty jagam tu tsoonda.

⁴ Net ja 'yuxrujkruty 'yadsoojudu:

—¿Es wi'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay 'yukan ma tyadu itan? Yaa ni pun kyatsunu.

⁵ Ta Jesús yajtuujudu:

—¿Naak xymudattu miidsaty yu tsajkaaky?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxrujkruty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty naxkajxy. Ta tkone'ky ja xxtujkrpu tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxrujkruty, es ja'ajuty dyajwa'xtat ma ja ja'ayuty. ⁷ Mymudajttabu naty

nandu'un naagudyu ajkxu'unk. Esu Jesús oj tja'aygyuda'aky ja Dios, es oj ttuk'yajwa'xtu ja 'yuxpajkputy ma ja ja'ayuty. ⁸ Nidugekyu kyaay 'yuktu es 'yujts jyotkadaktu, es t'aktim'yajmujktu juxtujk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadajku. ⁹ Di'ibu kaaydyu nimajtaxk milun, es kyaj yajmaydsyóy ja toxytyujkuty esu unak'ku'unguty.

Ta Jesús ñayjyugajxu mut ja'ajuty, ¹⁰ es tyujku ma ja barku mut ja 'yuxpajkputy es oj ñejxy ma ja ñaxwíñudu Dalmanutu.

Fariseeuty t'amdowdu tu'ugu maj'ajtun tsajpótudu

¹¹ Ko jap jyajty, ta naagudyu fariseeuty tninajxtu ja Jesús es dyajtudu tijaty es du'un dya'anuguga'ajyua'andu. Ta t'amdoodu es tyuk'ixudut tu'ugu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun pun jantsyu du'un ko Diosu naty tu kyéxyuty. ¹² Netu Jesús oj myukxejy es jyanáñ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miidsuty tu'ugu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun?

¹³ Ta ja Jesús tmastuttu ja'ajuty, es tyujku jatugok ma ja barku es oj ñejxy wiink tsoo ma ja mejyñ.

Fariseedyu 'yuxpajkyn

¹⁴ Tudumu naty ja 'yuxpajkputy tja'aydyugóydyu dyajnajxut ni'igu yu tsajkaaky, es jap barkoty je'eyu naty tmudaty ti'igy tsajkaaky.

¹⁵ Ta ja Jesús tyuknipajkudu:

—Ixtu, mnaygywentu'átudap mudu fariseedyu lyevaduuru esu Eroodusu jya'ajuty.

¹⁶ Ta ja 'yuxpajkputy ñayjyanánudu ak yu'ajuty:

—Paadyu du'un xy'anma'ayum mut ko tu nya-jmi'inum yi'inum tsajkaaky.

17 Esu Jesús ñija'abü naty éxtamü naty ñajjyuna'anüdü. Ta 'yanmaayüdü:

—¿Ti ko mnayjyuna'anüdü ko kyaj xymyüdüdü ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajnam xyjaygyüküdü es ni xykyarúktanümü kwentü? Mük juun xymyüdüdü ja mwinma'añuty. 18 ¿Tii kyaj m'ixtü miidsuty müdü mwiin, es ni mgamüdüdü müdü mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatstü? 19 Kots nyajwa'xy ja mügoxkrü tsajkaaky mä yu nimügoxk milbü ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktü ja tsajkaaky tyuktükü di'ibü nadujkü?

Es ja'ajuty 'yadsoodü:

—Majmajtsk.

20 Ta ja Jesús 'yak'anmaayüdü:

—Es kots nyajwa'xy ja jüxtujkrü tsajkaaky mä ja nimajtaxk milbü ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktü?

Es ja'ajuty 'yadsoodü:

—Jüxtujk.

21 Ta ja Jesús 'yanmaayüdü:

—¿Tii kyajnam xyjaygyüküdü ko kyajts yu'ujuty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'agüda'aky tu'ugü wiints jap Betsaydü

22 Oknam jyajttü mä Betsaydü kajpn, es naaguty ja ja'ayuty dyajmiindü mä Jesús tu'ugü wiints, es tmänu'xtáktü es ttónut ja wiints. 23 Es ta twijstso'oñ ja Jesús ja wiints es oj tmänejxy kajpnbü'aaü. Ta ttukwingu'tse'ky waanü tsujy es tkü'änikooñ. Ta dyajtüü pün 'yijxyry tii oynü'ünün.

24 Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es jyunañ:

* 8:21 Ix Matewü 16:12.

—N'ijxyryudsu ja'ayuty. Du'un kyuxu'uktu éxtamu kepy, per yo'oyduup éxtamu ja'ayun.

²⁵ Net ja Jesús tpejtáky jatugok ja ky'u ma ja ja'ay wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yixpéky es tugekyu t'ijxtaayñu wa'ats. ²⁶ Net ja Jesús tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu situy mduku kajpnóty es ni pán xyky-atukmumadya'agudu tyaadu.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

²⁷ Net ja Jesús es ja 'yuxpajkpty oj ñujxtu ma mutsk kajpnaty di'ibu wingón ma Sesareeu Filipu kajpn. Es tu'aay dyajtuy ja 'yuxpajkpty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu pándsugu dan uj?

²⁸ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Naaguty jyuna'andu ko mijtsu du'un Fwank Yajnbajtr, naaguty jyuna'andu ko mij m'Elieusuty, es akjanándurnam naaguty ko mijtsu du'un jatu'ugu wiinkru ja Diosu kyugajxru.

²⁹ Ta yajtuujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dan uj?

Esu Peedru 'yanmaay:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesús oj tyuk'ana'amudu kudiibu pán t'awánudut.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

³¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxpajkpty ko yu'u, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, jyantsy'ayowa'añ, es 'yuxtija'anudu ja mujja'aydyujkuty esu teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktr, 'ya'anmaaydyu ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko tugukxubajtr jyikyryuka'añ.

32 Du'un tyukmumadyákudu wa'ats. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'ooy.

33 Es ja Jesús wya'kumbijty, es twin'ijxy ja 'yaxpukpúty es t'oojumbijty ja Peedru, es t'anuumu:

—¡Kátuts mij xy'awa'ktíky, mujku'ugópk Satanás! Mij kyaj dyu'unadyu mwinma'añ éxtumu Dios, yu'u je'eyu mij mwinma'añ'ajtypy éxtumu ja'ayuty.

34 Net ja Jesús dyaxu ja 'yaxpukpúty es ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Pun jaats pún xypyanyaxa'añ éxtumdsu n'axpukpu, tsojkar es tmastu'udut ja kyuum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kən tninejxy, esuts xypyatsoonat. 35 Mut ko ja ja'ay di'ibu jiky'ataamp éxtam ja kyuum winma'añ, tyadu ja'ay nayyajtugóyudap. Per ja ja'ay di'ibu myastutpy ja kyuum winma'añ es ñayyákyuty es xymyadúñuts uj es ttuñ éxtam jyana'añ ja oybyu ayuk, tyadu ja'ay pyaadap ja nitsokən. 36 ¿Ti tsyoo ja ja'ay ko tjaganarátut tugekyu yu naxwíñudu pun yajtugeepy ja 'yanmaja'an? Ni tii, ¿kadii? 37 Pes pun tu dyajtugóy ja 'yanmaja'an, kyajp tii di'ibu mbaat muut dyajjumbíty jatugok.

38 'Pun púnats xytyuktsoydyuump es ttuktsoydyúñ ja n'ayúkats ya naxwíñ ma pojpu ja'ay di'ibu Dios myastúttap, uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínat jatugok madu myuj'ajtunu nDeedyats es madu 'yánklusuty.

9

1 Nandu'un ja Jesús 'yamaayudu:

—Tuy'ajtun n'anuumudu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktat extu koonam t'ixtat ja Diosu kyutujkun jya'ty mat ja myak'ajtan.

Jesús tygatsy

² Kyumdudujk xuu Jesús oj ñejxy ma tu'ugu kopku kujxmbu. Yu'uyu wyoo ja Peedru, Santya'agü esu Fwank. Es jam wyindumuty tyugajtsy ja Jesús. ³ Yu wyit jyumbijty jantsy tu'xp es jantsy poop éxtumu tsajp'e'pyky, éxtum ni pán ya naxwiñ mbaat tkayajwe'emy poop. ⁴ Es yu'ujaty 'yijxta ja Elius esu Moisés myadya'aktü mudu Jesús. ⁵ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsün, oy ko nyaajajtam. N'ok'ya'o'oyum tuguuü üxkuda'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átat, jatu'uk tja'a'átat ja Moisés es jatu'uk tja'a'átat ja Elius.

⁶ Du'un 'yanmaay mat ko ja 'yaxpajkruty tsyu'ugudu naty, esu Peedru ni tkanijawu wilix jyuna'anat. ⁷ Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkudu, es jap yoodsóty yajmadooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

—Tyaadudsu du'un ja n'U'unck di'ibats njantsyt-syejpy. Mumdowdu yu'u.

⁸ Ko ti'in ñas'ijxudu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxta ni pán, yu'uyu natyu Jesús ma yu'ujaty.

⁹ Ko naty wyinjanaktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknipujkudu:

—Kyaj xytyukmumadya'aktat ni pán di'ibu tu xy'ixtu, extu koonam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, njikyryúkdats madsu naty tu n'eeky.

10 Es mudu tyaadu tmudajttu ayu'udsyu ak yu'ujuty, es ñayajttuujudu:

—¿Tii danu tyaadu di'ibu myadyakypy ko jyikyryuka'añ ma 'ye'ky?

11 Es paaty dyajttudu ja Jesús:

—¿Ti ko jyuna'andu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukttup ko yu Eliias myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

12 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajttunu'u ko Eliias myiñ jawyiin, es ko yu'u 'yuxkúkaty tagekyu. ¿Es tii, kyaj xyñjávudu ko ma yu Diosu jyaaybyajttun tmadya'aky ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats mak es nnajxa'añats uxtijy? 13 Per uj n'anmaaydyup miits ko Eliias tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúnudu wi'ix yu'u ttimtsoktu, du'un éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajttun.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

14 Ko kyudaktu ma ja 'yuxpukpúty di'ibu naty tu wuy'amdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayuty juwudity ma yu'ujuty. Jamu naty nandu'un tmattsipkajxtu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukttup. 15 Ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja Jesús, net du'uñu wuy'mudyaadyu. Ta tninajxtu pwe'egy es oj tkajxpo'xtu. 16 Net ja Jesús dyajttuy ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukttup:

—¿Ti mnaydyukkajxytsyíkudup mut ja n'uxpukpúty?

17 Nidu'uk jap mayjya'ayóty 'yadsoodu:

—Ya'uxpukpú, tats uj nyajmiñ yu n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es yu'u

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

yajw'u'muap uum. ¹⁸ Pes oytyim maaty myátsyuty ja ka'oybyu es yajkudáuty. Net ya'a'eebyuty, es yajnaydyutskáadyuty es du'unu ñini'x yajwu'amxuty juun. Tuts nja'anuumu m'uxpukpúty esxyup dyajpudsémyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamada'aktu.

¹⁹ Es ja Jesús jyunañ:

—¡Ay, ja'ayuty di'ibáty kyaj xymyudattu ja mabujkan! ¿Extu nu'unudsu du'un n'aktim'ítat mat miidsuty es nmudánudat? ¿Na'adsu du'un xymyubuka'andats? Yajmín ja mixy.

²⁰ Ta tyuknimiinudu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpaty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyudaay es tyiimy yejky es 'ya'eery. ²¹ Net ja Jesús dyajtuy ja u'unkteety:

—¿Nu'unu dunu tyaadu kujk tmadajnu?

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

—Extu tyimmutsk'ajty. ²² Kanak ok yu ka'oybyu yajkukudáwuty jhunóty es nujoty, es du'un jyaya'ooga'añaty. Tunu may'ajtun, pun mbaat oynu'unun ti maat xytyuñ, pa'ayooduguts uudsuty es pudujkaduguts.

²³ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¡Katu mjuna'añ pun mbaat! Tugekyu yu'u mbyaaduty mat di'ibátyu Dios myubujktar.

²⁴ Net ja u'unkteety yaxkeky:

—¡Nmubejkypyuts! ¡Pudujkuguts esuts n'akmabúkat ni'igu!

²⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty ñaymyujkudu, ta t'ooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsats mij n'anmaary, pudsam jap ma tadu ja'ayun es katu mnakytyuku ma yu'un.

26 Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyudseemy, es dyajwe'emy éxtum o'kr. May oj juna'andu ko tu 'yeeky. 27 Per ja Jesús tmajtsy ma ja ky'u, es twijitse'ky. Ta ja mixy tyunaaye'ky.

28 Net ja Jesús tyujkadu ma ja tyujk madu 'yuxrajkruty ak yu'uyuty. Ta yajtuujadu ja 'yuxrajkruty:

—¿Tii da kots udsuty kyaj tu nmumada'aktu tadu ka'oybyu?

29 Ta 'yanmaayadu:

—Tyadu du'ambu ka'oybyu, yu'uyu muut pyudseemy je'eyu mut ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kan

30 Ko jam tso'onda, ta ñajxta Galileeu. Esu Jesús kyaj tsejky es pán tnijáwdut, 31 mut ko dya'uxraktu naty ja 'yuxrajkruty es ttukmamadya'aktu:

—Uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma ja ja'ayuty, es yu'uts xya'ooktar, es ko tyugakxabátut, njikypyúkuduts.

32 Es ja'ajuty kyaj tjaygyujkadu éxtum 'yanu'amxudu, es tsyu'kudup es dyajtáwdut.

Pún waanu muj

33 Net jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yittu tugoty, ta yajtuujadu ja Jesús:

—¿Tii du'un naty mdsipkajxtar miidsuty tu'aay?

34 Es amoñu wu'amdaaydyu, mut ko yu'u naty tu ttsipkajxtu ko pún du'un ma yu'ujuty ni'igu myújaty. 35 Netu Jesús ñaxwe'tsy ma ja nimajmajtskru 'yuxrajkr, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnaybyujta'agánudap maj kujxm, wa'an ñaybyujta'agyuty yuunk naxuryu, es tmadúnut nidugekyu.

³⁶ Net tsa'ane'ky tu'ugu uná'ku'unk es tyunaay kujk'aay ma ja 'yuxpukpury, es t'anmaaydyu:

³⁷ —Di'ibu 'yaxájur tu'ugu uná'ku'unk éxtumu tyadu madudsu nxuuguyxm, xy'axájurtsu du'an uj; es di'ibuts uj xy'axájur, nan 'yaxájubu du'an di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyni'o'o xyniyáxum, yu'u du'an ijtr mat udsajtum

³⁸ Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxpukpury, tats n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'óbyuty ma yu ja'ay mudu mxuuguyxm, es kom kyaj jyudity mat udsajtum, tats nyajkubóktu.

³⁹ Es ja Jesús 'yadsooju:

—Katu xyajkubóktu, mat ko di'ibu tyiimpy ja maj'ajtun muduts nxuuguyxm, óyats xymyadya'aky es kyaj 'yaxuuguty. ⁴⁰ Es di'ibu kyaj xymyudsip'ajtum, yu'u dun mat n'ijtam. ⁴¹ Pun pán mmo'oyudú oyjye'eyu tuk vasu wa'ats nuu mat kots uj miits nja'ay'áttu, táy'ajtun n'anuumudu ko Dios myay'átur ja ja'ay.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁴² 'Pun ja pán dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu du'ambu uná'ku'unk di'ibuts uj xymyubujk, waanu oy pyudsu'umxuty kooxur yajtuk'yo'kmawuunu tu'ugu maj paan es yajkujubijpnáxut mejyñóty. ⁴³ Pun

myajpekytyuunap tu'ugm mgm'a, niboot.† Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anm kutuk mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm, es kadiinm ko myajpajta'agut mat majtskm mgm'a mā ayoodákn, ⁴⁴ mā ni na'a kya'oogut ja tmm'k es ni kya'oogut ja jmm. ⁴⁵ Es pm myajpekytyuunap tu'ugm mdeky, niboot. Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anm, tekytyuk mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm es kadiinm ko myajpajta'agut mat majtskm mdeky mā ayoodákn, ⁴⁶ mā ni na'a kya'oogut ja tmm'k es ni kya'oogut ja jmm. ⁴⁷ Es pm myajpekytyuunap tu'ugm mwiin, juut. Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anm, mat tuk adu'um je'eym mwiin mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm es kadiinm ko myajpajta'agut mat majtskm mwiin mā ayoodákn, ⁴⁸ mā ni na'a kya'oogut ja tmm'k es ni kya'oogut ja jmm.

⁴⁹ 'Es nidagekym ja'ayuty 'yayówdut, oym tadm ayo'on njaja'ambm éxtmm jmm xytsya'aym. Extmm jmm dyajtu'utsty ja tsu'utsty kadiibm mya'adut, tadm ayo'on mbaat xytyukmwingo'onm ja Dios. ⁵⁰ Oy ym kaan. Per pm tugooyñm ja tya'amts'ajtun, kyaj wi'ix 'yóyut es jatugok tya'amut. Itm éxtm ja oy kaan es jiky'attm amumdu'uk jot nixim niyam.

10

Kasaadm ja'ayuty ñaymyastu'udm

---

† 9:43 Xytyuk'ijxmm Jesús ko di'ibm xyajpekytyu'unm, ym' jot winmā'añ, es kyaj ym'udy k'm, teky es ni ym' wiin. Ix Markus 7:18-23.

¹ Net ja Jesús tso'oñ Kafarnaúm es oj ñejxy ma ja Judeeñ ñax es 'yawinnajxy ma ja Jordán mājññu jadsoo ma xñ pyudsemy. Jap ja ja'ayuty ñaymyujkudñ jatugok ma naty yu'u, es dya'uxpejky éxtum naty yu'u ya'uxpeky jaayum. ² Net naagudyu fariseeuty tnimiindu Jesús es du'un dya''anuguga'ajya'añdu. Ta dyajtññdu:

—¿Tii mbaat yu yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy?

³ Ta ja Jesús 'yadsooju:

—¿Wi'ix t'ane'emy ja Moisés?

⁴ Ta ja'ajuty 'yadsoodñ:

—Ja Moisés tu dyajngutúkñ es mbaat ja yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy pun jawyiin tmo'oy tu'ugñ neky ma jyuna'añ ko kyaj t'okñudo'ox'ajññ.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudñ:

—Ja Moisés tkaxjaayñ tadñ ana'amñ ja'aguyxm ko kujuun miidsuty. ⁶ Per ma tsyondaky ko Dios dyajkojy tugekyñ, yu Diosñ jyaaybyajtñ jyuna'añ: “Dios yajkoj ja ja'ayuty yedyujk es toxytyujk.” ⁷ “Paaty ja yedyujk 'yabekyñ ma ja tyaak tyeety es du'un ñaybyuwa'agudñ mudñ ñudo'oxy, ⁸ es nimajtsk jyiky'attñ éxtum tu'ugñ je'eyñ.” ⁹ Paaty di'ibñ ja Dios tu dyajnaymyúkñ, ni pñ tkayajwa'xñt.

¹⁰ Ko naty jap tégotyuty, ja 'yuxpjkpnty yajtññudñ jatugok yu tyaadñ. ¹¹ Esñ Jesús 'yanmaayudñ:

—Di'ibñ myastutypy ja ñudo'oxy es pyeky mudñ wiink to'oxy, yajtugeepy ja pñk úkññ wyindsu'kññ. ¹² Es pun ja toxytyujk myastutypy ja ña'ay es pyeky mudñ wiink yedyujk, nan yajtugeepy ja pñk úkññ wyindsu'kññ.

Jesús tkuni'xy ja ana'ku'ungaty

¹³ Naagudyu ja ayaty dyajmínda 'yana'ku'ungaty esu Jesús tyónadut, es ja 'yaxpajkraty t'oodu ja ja'ayaty. ¹⁴ Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ujaty es t'anmaaydyu:

—Mastu'utta, wa'andsu ana'ku'ungaty xyñimínduts, es katu xyajjumbíty, mat ko ja Diosu kyutujkun yu'u jya'a'ajtypy di'ibu du'un éxtum yu'ujaty. ¹⁵ Tu'y'ajtun n'anumudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkun éxtum tu'ugu ana'ku'unk, kyaj tyúkat ma Diosu kyutujkun.

¹⁶ Net tsa'ane'ky ja ana'ku'ungaty. Ta tkaxkooñ ja ky'u ma ja kyubajkaty es tkuni'xy.

Makja'ay tmamadya'aky ja Jesús

¹⁷ Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiñ tu'ugu yedyjk puye'egyu, es ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum es yajtuhju:

—Oy ya'axpajkra, ¿ti tsojkap ndúnaduts esats nyajtukkumáyut ja jiky'ajtunú winu xuu winu tiempu?

¹⁸ Netu Jesús 'yanmaayyu:

—¿Ti kots mij xytyijy kots uj n'óyuty? Ja'a ko yu'uyu du'unu Dios oy. ¹⁹ Oy xyñija'aju ja Diosu 'yana'amun: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtugóy ja pajk úkunu wyindsu'kun; katu mmeetsy; katu mudu andakungyujxm pán xyñiwaambéty; katu ti xyñipeky; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

²⁰ Ja yedyjk 'yadsooy:

—Ya'axpajkra, tugekyu tyaadu tats nguydyu-unda'ay extu tu ndimmutsk'átyuts.

²¹ Netu Jesús twin'ijxy mudu tsojken, es t'anmaayy:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxyty. Nux took tugekyu di'ibu mmadajty mjaygyejpy es yajwa'x ma ay-oobu ja'ayuty, es net xypyaminadats es du'an xymyudatut ja oy'ajtun jam tsajpótm.

²² Es ko tmudooy yu tyaadu, ta ja yedyuk jyot-maydyuktuk. Ta oj ñejxy jotmaymyut, mut ko nugo naty jyantsymyukja'ayuty. ²³ Ta ja Jesús t'ijxambijty, es t'anmaaydyu ja 'yuxrukryty:

—Tsip nimaja es mukja'aydyukty tyúkut ma Diosu kyutukun!

²⁴ Ja 'yuxrukryty du'ñu wu'amadyaaydyu madu tyaadu. Esu Jesús yak'anmaayambijtu:

—Tsip nimaja es mukja'aydyukty tyúkut ma Diosu kyutukun! ²⁵ Ni'igu tsyipyty es tu'ugu mukja'ay tyúkut tsajpótm es kadiinam ko tu'ugu kameyu ñaxut xu'ñ jutoty.

²⁶ Ko t'akmdoodu tyaadu ja xrukryty, waanu ni'igu wu'amadyaaydyu du'ñu es ñayjunánadu:

—Pes, ¿punu du'an mbaat ñitse'eky?

²⁷ Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayadu:

—Madu ja'ayuty kyaj mbaat, per madu Dios, ak mbaat tugekyu.

²⁸ Netu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Es udsaty sitay tats tugekyu nmastutta'aydyu es mij nbanjxtu.

²⁹ Jesús 'yadsooj:

—Tuy'ajtun n'anumadu ko oytyim púnaty di'ibu tu tmastu'uty ja tyuk, o myuga'axuty, o tyaak, o tyeety, o 'yu'unguty, o ñax kámaty mut kots xypyanejxy uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk, ³⁰ tadu ja'ay Dios mo'oyudap tyam ma tyadu naxwíñudu mago'px du'unun ni'igu tyuk, tyaak, myuga'axuty,

'yu'unguty esu ñax kámuty, oy 'yayoy du'un; es nandu'un tsajpótm Dios myo'oyudat ja jiky'ajtánu winu xuu winu tiempu. ³¹ Per may di'ibu tyam ya naxwiiñ ijtp muj, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat mutsk; es may di'ibu tyam ya naxwiiñ ijtp mutsk, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat muj.

Jesús tnigajxy myuduḡuk ok ja 'yo'kun

³² Jamu naty wyimbattu ma ja tyu'uju Jerusalén, esu Jesús jawyiin naty ñejxy ma ja 'yuxpajkruty. Es ja nimajmajtskuty du'ñu wu'uḡmadyaadyu es tsu'kudu ja ja'ayuty di'ibu panujxudup. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskrú 'yuxpajkruty. Ta oj ttukmadya'aktu di'ibu naty jatán kubatánup, ³³ es 'yanmaadyu:

—Ixtu, nbatujkum Jerusalén ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajku yaka'añuts ma yu teedywyindsúnuty es ma ja di'ibuty tsajptugóty ya'xpxajktup, es xytyuknikajxpatá'anduts ja o'kun es xykyuyaka'anduts ma ja romanu ja'ayuty. ³⁴ Yu'uts xyñixi'iga'an xytyukxi'iga'anduts, xywyopa'anduts, xyñidsujya'anduts es xya'ooktupts, es ko tyuḡukxubátut maḡsu naty tu n'eeky, njikyryúkaduts.

Santya'agü esu Fwank t'amdowdu tu'ugü may'ajtán

³⁵ Net ja Santya'agü es ja Fwank, Zebedeu myaanguty, tmawingoonda ja Jesús es t'anmaadyu:

—Ya'xpxajkrú, ndsojktupts es xytyúnut ja may'ajtán di'ibu n'amdoodup.

³⁶ Net ja Jesús yajtuujudu:

—¿Ti dūn mdsojktuḗp esuts ndúnut?

³⁷ Ta t'anmaaydyu:

—Moodyuḗguts esuts n'u'uñduḗt tu'uk ma m'aga'añgyu'u es jatu'uk ma m'anajñgyu'u ko m'ana'ama'añ mḗj'ajtun mḗut.

³⁸ Ta ja Jesús 'yadsoojdu:

—Miits kyaj xyñijáwdu ti dūn m'amdooduḗp. ¿Tii mmédánuḗp miidsuty, éxtum mbaat njuna'anum xy'uuktḗ ma ja káluz mats ḗj n'uuga'añ? ¿Tii mmédánuḗp miidsuty éxtum mbaat njuna'anum mnubáttut éxtumts ḗj nnubata'añ?

³⁹ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Nmédánuḗpts.

Esu Jesús 'yanmaaydu:

—Tuḗ'ajtun ko miits m'uuktḗp ma ja káluz mats ḗj n'uuga'añ, es nandu'un mnubáttut éxtumts ḗj nnubata'añ. ⁴⁰ Per ḗj kyajts xypyaaty esuts miits nmo'oydyut es m'u'uñduḗt mats n'aga'añdsyoo o mats n'anajñdsyoo. Diosu du'un pátuḗp tmo'oydyut di'ibáty tu yajtuknibḗjtaḗgḗ.

⁴¹ Ko ja nimajkru ḗxpujkruty tmūdoodu tyaaḗdu, net ttuk'ak'ajttḗ ja Santya'agḗ es ja Fwank. ⁴² Netu Jesús dyáxdu nimajmajtskuty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'aduḗp miits ko di'ibáty 'yana'amduḗp ya naxwiiñ, jya'abúktḗp ja ja'ayuty, es 'yana'amdu éxtum yḗ'ujuty ja kyutujkun. ⁴³ Per kyaj dyu'un'átut ma miidsuty. Nik ni'igḗ ko di'ibu naybyḗjta'agánuḗp mḗj ma miidsuty, yḗ'ḗ myédúnduḗp ja myu'ḗxpujkruty, ⁴⁴ es oytyim púnuty miidsuty di'ibu itaamp jawyiin, yḗ'ḗ myédúnduḗp ja myu'ḗxpujkruty éxtumxyuḗp yḗ'ḗdyu myeduumbḗ. ⁴⁵ Du'un éxtum ḗj, ja

Naxwíñdu Ja'aydyu Kyudunaabyu, kyajts nmiñ naxwíñ esats nyajmúdu, ja'ats uj tñ nmiñ esats uj ja ja'ay nmúdu esats ngubátut mayu ja'ay ja pyeky kots ja'a ngu'oogut, du'un may tmúdtut ja nitsokun.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

⁴⁶ Net jyajttu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbúdsémy mut ja 'yuxpukpúty es mut ja mayja'ayty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtypy Bartimee, Timee myaank, jamu naty 'yu'uñ tu'ubu'ay es t'amdooy ja limosnu. ⁴⁷ Es ko tmúdooy ko wyingón ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—¡Jesús, Davitu tyump 'yaats, pa'ayooguts mij!

⁴⁸ May ja ja'ayty 'yoojdu es 'yamónut, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—¡Davitu tyump 'yaats, pa'ayooguts!

⁴⁹ Net ja Jesús wya'k'a'aju, es jynáñ:

—Yajmíndu.

Ta ja ja'ayty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujku, pdu'ak, mut ko tam myáxuty.

⁵⁰ Net ja wiints tnasajtu ja tsyamarru, es pyute'ky. Ta twinguwa'ku ja Jesús. ⁵¹ Net ja Jesús yajtuju:

—¿Ti mdsejpy esats uj ndúnduts?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'uxpukpu, yu'uts njatsejpy esats n'ijxpúkut.

⁵² Ta ja Jesús 'yanmaaynu:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mut ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyuká Jerusalén éxtam tu'ugá rey

¹ Ko naty jyá'ta'añ Jerusalén, ko jyajttá Betfajee, jamyá má ja Oliivús Kopk, netá Jesús tkejxy majtská 'yaxpájkpa, ² es t'anmaay:

—Nájxtá má yá mutsk kajpnu'unck di'ibá yá-jwingu'ijxap, es jap xypyaadut kuwuuñ tu'ugá burru di'ibá ni pánnam tkatuk'u'uñá. Mágajá es xyajmínat. ³ Es pan ja pán myajtáwádu: “¿Ti ko xymyugájá?”; net xy'anámat: “Ja Windsán yajtu-naampy es poján tkajxambítat jatugok.”

⁴ Es ja 'yaxpájkpaty oj ñájxtá, es tpattá tu'ugá burru kuwuuñ tájk agá'am máj tu'ubá'áay. Es ko naty tmágajá ja burru, ⁵ net ja ja'áay yajtuájudá:

—¿Ti ko xymyugájádu tadá burru?

⁶ Es yá'ujaty 'yadsoodá éxtamá Jesúsá naty tá 'yaná'amxádu. Net ja ja'áay myastútádu. ⁷ Ta oj dyajnajxtá má ja Jesús es tpajtáktá ja wyit jam burru ñikáxm, es ja Jesús ttukpejty. ⁸ Es ja mayjya'ayaty dya'ptá ja ñikáxyádu wit tu'áay. Wiinkpaty ttajty ja kepyá 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxádu ja tu'áa. ⁹ Ja ja'áayaty di'ibá najxtap jawyiin es nandá'un ja di'ibá miindap ax'ok ya'ax jyokta:

—¡Awdattá Dios! ¡Kuni'xy di'ibá miimp éxtamá Nindsán'ajtam Diosá kyudánaabyá! ¹⁰ Máj káxm 'yítat ja rey Davitá tyámp 'yaats di'ibá yajkutakámp. ¡Awdattá Diosá tsajpótádu!

¹¹ Ta ja Jesús kyajpnajty Jerusalén es jyajty má ja máj tsajptájk es t'ijxtáay tugekyá di'ibá jap. Ta tso'oñ jam es tmánejxy ja majmajtskpa

'yuxpɨjkɨaty ma Betañu kajpn, mat ko tu tsyu'ujɨnu naty es jap mya'aja'añ.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹² Jakumbom ko Jesús tsyo'oñ jap Betañu, ta yu'o'ku. ¹³ Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta tniɨjwa'ky, es kyaj tɨaty ni ti tyɨmp ja kepy, je'eyu 'yaay, ja'a ko kyajnuɨm ja tiempu ma tyɨmp.

¹⁴ Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakutyɨmp'átut.

Es ja 'yuxpɨjkɨaty tɨdoodu.

Jesús dyajpɨdsémy di'ibu juuy to'ktɨp ma ja mɨj tsajptɨjk

¹⁵ Oknuɨm jyajttu Jerusalén, netu Jesús tyɨjku mɨj tsajptɨjk ñabotsoty. Ta dyajpɨdseemy di'ibu naty jap juuy to'ktɨp es dyajjɨmbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondɨp ja meen mat ja tsajptɨjk meen, es dyajjɨmbijty ja syíyaty di'ibu pakto'ktɨp.

¹⁶ Es kyaj dyajkutijky es pún dyajnáxɨt otyiity mɨj tsajptɨjk ñabotsoty. ¹⁷ Ta dya'uxpejky ja ja'ayaty, es t'anmaay:

—Ja Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtɨn: “Yu ndɨjkɨts yu'u ma nidɨgekyu naxwíñuɨ ja'ay kyajxta'aktɨ”, per miidsaty tu xyajwa'andu ma'tspu aank.

¹⁸ Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibuty tsajptɨgóty ya'uxpɨjktɨp tɨdooy yu taadu. Ta t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogɨt, per ttsu'ugɨdu, ja'a ko nidɨgekyu ja ja'ayaty tam yajxón tɨdoo'íttu ja 'yuxpɨjkuɨ. ¹⁹ Es ko tsyu'ujɨnu, net Jesús tsyo'oñ jap Jerusalén.

Iigu kepy tyu'utsy di'ibu Jesús tu tkajxpéky

20 Jakumbom jepy ko jyumbitandu Jerusalén, ta ñaxtu ma ja iigu kepy, es ja 'yaxpɔjkrɔty tu t'ixtu ko tu naty tyu'tsnu. 21 Ta ja Peedru tjamyejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsún, ¡ix! Tu tyutsnu tyadu iigu kepy di'ibu mij tu xykyajxpéky.

22 Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios. 23 Tuy'ajtun n'anuumadu ko pun ja pún miits m'anuumadabu tyadu kopk: “Jwawáak ja yaa. Nɔx mejyñóty.” Pun kyaj xyujpɔjwadu, pes du'unu dan jyátat. 24 Paaty n'anuumadu miidsuty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ja Dios ma mgajxta'aktu, pun mmubujktup, m'axájudup. 25 Es ko mgajxta'aktu, mma'xtup di'ibáty miits mduunudup axuuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmadu mma'xudup miidsuty ja mbojɔty nandu'un. 26 Es pun kyaj xymya'xtu di'ibu mduunudup axuuk, mDeedyu tsajpótmadu nan kyaj mma'xudat miidsuty ja mbojɔty.

Jesusa kyutujkun

27 Ta net jyajttu Jerusalén. Es ko natyu Jesús jyudity muj tsajptɔjk ñabotsoty, ta ñimiinadu Jesús ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpɔjktup es ja mɔjja'aydujktuty, 28 es yajtuujadu:

—¿Pánu kyutujkun maat xytyuñu tyaadu? ¿Pán tu mgutujkunmo'oyuty?

29 Ta Jesús t'adsoodu:

—Ëj nandu'un nyajtawaambyats tu'ugu ayuk miidsuty. Pun xy'adsoojambijtrats, net n'anuumat

ti kutujkunuts ɛj mɛut nduñu tyaaɖu. ³⁰ ¿Pán kutujkunmooyu Fwank es yajnubátut? ¿Dios, o yu ja'ayuty? ¡Adsoodugats!

³¹ Ta ak yu'ujuty ñay'uu ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pɛn n'okjuna'anum ko ja Dios tuk'ana'amɛ, ta xy'adso'om: “Es pɛnu dɛ'un, ¿ti ko xykyamubaktu?” ³² Es pɛn njuna'anum ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytyu'unum axuuk, mut ko nidugekyu yu'ujuty tɛubaktu ko Fwank yu'a ja Diosu kyugajxpu.

³³ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es ɛj nan kyajts miits n'awánudut ti kutujkunuts ɛj mɛut nduñu tyaaɖu.

12

Axuk kamgwentu'ajtpaty éxtumu ijxpajtɛn

¹ Net tyujku ya'uxpujkrɛ mut kanak nax ijxpajtɛn es jyunañ:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoy yu uuvu kam ma ja ñax. Ta tnageemy es dya'uyuu ma dyanipátut ko ja uuvu yajwinma'adsa'anut es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákum es ngwentu'ajtum tugekyu. Oknum tmooy tukmiky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayuty es tso'onnu ja kugam. Jagam nax jagamgajpn oj ñeju.

² 'Ko tpaty ja tiempu ma ja uuvu yajtujk-mukánnu, ta tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówut ja muduumbuty ja uuvu di'ibu pátɛp ja kugam.

³ Es ja uuvu kamgwentu'ajtrɛ tmajstɛ ja kugamu

tyuumbɛ, tkepywyojptɛ es dyajjumbijttɛ. Ni tii tkamooydyɛ. ⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpɛ tyuumbɛ, es tyaadu tsaaga'tstɛ es dyajtsayujttɛ kyubajk es axɛɛk ttuundɛ. ⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkpɛ, es yɛ'u dya'o'ktɛ. Oknum ja kugam tkejxy ja wiinkpɛdyɛ tyuumbɛty nimay, es ja uuvɛ kamgwentɛ'ajtpɛ tkepywyojptɛ naagɛty ja tuumbɛty es naagɛty dya'o'ktɛ.

⁶ 'Ja kugam tmɛdajɛ je'eyɛ tu'ugɛ myaank di'ibɛ jyantsysyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: “Wyindsɛ'ugubɛdɛts ja nmaank.” ⁷ Es ko t'ijxtɛ ja uuvɛ kamgwentɛ'ajtpɛ ko myiñ ja kugam myaank, ta ñayjyanánɛdu ak yɛ'ujɛty: “Tyaadu dɛ'un di'ibɛ 'yaxajɛyaampy yɛ kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam, es dɛ'un nmɛwɛ'mmɛ mdsajtm.”

⁸ 'Ta tmajtstɛ, dya'o'ktɛ es dyajpɛdsɛmɛdu ja ñini'x mɛ ja uuvɛ kam.

⁹ Ta ja Jesús yajttɛy:

—¿Ti tyunaampy mɛt yɛ'ujɛty ja kugam? Pes mɛnɛp es dya'o'ktɛ'ayɛdu tadɛ axɛɛk ja'aydyɛjk, es tmo'oyɛt wiinkpɛ ja 'yuuvɛ kam.

¹⁰ '¿Tii ni na'anɛm miits xykya'axpɛktɛ ja Diosɛ jyaaybyajtmɛ mɛ jyɛna'añ?:

Ja tsaa di'ibɛ ja pojtspɛty 'yɛxtijtɛ, tɛ tpaaty ja lyugaar mɛ ja tɛjk t'ujx'áty.

¹¹ Tyaadu dɛ'un ja tyu'unɛn ja Nindsɛn'ajtmɛ Dios, es n'okwɛ'mmɛdya'ayɛm dɛ'uñɛ.

¹² Ta ja teedywyindsɛnɛty es ja fariseɛty tjamatsandɛ ja Jesús, ja'a ko tmɛwinmɛ'añbyáttɛ ko yɛ'udɛty naty yajmadyákp mɛdu tadɛ ijxpajtmɛ. Es

mæt ko tsyü'küdu ja nax kajpn, ta tna'ijxtü ja Jesús es ñüjxtü.

Jesús tmadya'aky ja kugübjatün

¹³ Oknum ja Jesús yajtuknikejxy nidu'uguty ja fariseeuty esü Eroodusu jya'ayuty, es t'uxtaaydyü wi'ix mbaat dya'anuguga'adu ja Jesús. ¹⁴ Ta ja'ajuty t'anmaaydyü ja Jesús:

—Ya'uxpüjkrü, nnija'adüpts ko mgajxy mæt ja tüy'ajtün es ni xykyatuñü kwentü di'ibü ja'ayuty myadyáktü. Je'eyü xyä'uxpeky mæt ja ñü'u tyu'u ja Dios. ¿Tii óyüdsü da ngugübatüt mä yü yajkutujkrü kopk, o kyajü?

¹⁵ Es ja Jesús ñija'abü naty ja tyádudyü 'yaxük winmä'añuty. Ta t'anmaaydyü:

—¿Ti kots miits xyajka'aja'andü? Tuk'ijxtüguts ja meëñ di'ibü müüt mgugübety.

¹⁶ Net dyajmiindü tu'ugü platü meëñ. Ko tyäadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtüy:

—¿Pánü tyädu wyiin jyüjp esü xyü di'ibü yam küxja'ay?

Ta ja'ajuty 'yadsoodü:

—Yü yajkutujkrü kopk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yanmaaydü:

—Pes mo'oydyü ja yajkutujkrü kopk ja di'ibü yü'u jya'a'ajtypy, es mo'oydyü ja Dios di'ibü Dios jya'a'ajtypy.

Ko tmüdoodü tyäadu, ta dü'añü wyü'müdyaydyü.

Ja'ay dyajtáwdu pün jikyryáktü ja o'kraty

¹⁸ Net oj tninüjxtü Jesús naagüdyü saduseeuty. Ja saduseeuty jyüna'andü ko kyajp jyikyryüka'añ ja o'kraty. Dü'ünü tyäadu ttuknibüjtáküdü:

19 —Ya'uxpukp, Moisés dyajnigutúku ko pán ja pán 'yeeky es kyaj tã trattã 'yu'unk, ja myuga'ax pyúkup ja ku'ekytyo'oxy es tmádtat ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikuxm'átup ja jamyii. 20 Du'un jyajty mā udsuty. Tamu naty juxtujk tukka'axu yedyujk. Ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, kyaj trattã ja 'yu'unk. 21 Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy, es nandu'un jyajty. Es ja myudugukpu nandu'un jyajty, 22 extu ko 'yabudseemy nijuxtujk, es ni pán tkatukpattã 'yu'unk. Es ko tyaadu du'un tugekyu ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu. 23 Es mā jyikyryuka'andak ja o'kpaty, ¿pánuk nidu'ugu tadu juxtujkpu ana'kuty ñado'oxy'átup, éxtam tã pyujktã'aydyu mat yu'u?

24 Esu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsuty nũgoo m'okkajxtũgooyñudu, mat ko kyaj xyñijáwudu ja Diosu jyaaybyajtũn es ni ja myak'ajtũn Dios. 25 Es ko ja o'kpu jyikyryúktat, ni kyapúktat ni pán, du'un 'yítat éxtamu ánkusu tsajpótudu. 26 Yu o'kpaty situy jikyryúktup. ¿Tii kyajnam miits xyajmadya'aktã éxtam ja Dios jynáñ mā ja jyaaybyajtũn, mā tmadya'agyu tadu apyñgyery ko tyoy?, ko t'anmaay ja Moisés: “Ujtsu du'un ja Abraanũ Dyios, Isaã esu Jakoob.” 27 Yu Dios, kyaj yu'u Dyios'átyuty ja o'kpaty, yu'u du'un ja jikyryuty.* Es du'un miidsuty situy nũgoo m'okkajxtũgooyñudu.

Ana'amũnu waanu muppu

28 Net nandu'un ñimiinu Jesús tu'uk ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp, di'ibu tã tmadoyu tyaadu es

* 12:27 Yu'u 'yandijpy ko mudu Dios tugekyu jyiky'ajtta'aydyu. Ix Lukas 20:38.

ñija'ap ko Jesús ta t'adsoodu ja saduseeuty madu wijy'ajtán. Ta dyajtaay:

—Ya'axpajkpa, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myájuty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsoojá:

—Ja ana'amun di'ibu ni'igu myájuty, ya'u tyaadu ma jyuna'añ: “Mudowdu es jaygyúkuđu, miits israelítaty: ja Dios di'ibu Nindsan'ajtám, ya'uy je'eyu Windsan'ajtp. ³⁰ Tsoktu ja mWindsán Dios mat winu njot mwinma'añ, mat winu m'anmaja'an es mat winu mmajaa.” ³¹ Es ja myamajtskpa ya'u du'un jyuna'añ: “Tsoktu ja mmudajkpa'a éxtám mij k'uam mnaydsyékyuty.” Tadu nimajtskpa ana'amun nik ni'igu myájuty kudiinam ni tu'ugu wiinkpa.

³² Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'axpajkp 'yanmaayu Jesús:

—Oyats ta xy'adsoy, ya'axpajkpa. Tuy'ajtun'u ko ijtp tu'uk je'eyu Dios, kyajpa wiinkpa. ³³ Es pan ndsojkam ja Nindsan'ajtám Dios mat winu njot nwinma'añ'ajtám, mat winu nmajaa'ajtám es pan nandu'un ndsojkam ja nmudajkpa'a'ajtám éxtám nnaydsyojkam k'uam, ya'u sitay nik ni'igu tsyobaadut kudiinam tugekyu yojxun es tugekyu windsa'kun di'ibu yajtooydyup artalkajxm.

³⁴ Es mat ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'axpajkp ta 'yadsooyuty madu wijy'ajtán, ta t'anuumu:

—Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxaty es m'ítat ma Dios yajkutíky.

Es kyaj pan 'yoknaydyuk'a'ijxanu es t'ak'yajtáwat ni tii.

Pánu tyuump 'yaats ja Kristu

³⁵ Oknum ko Jesús tuk'uxpejky ja ja'ayuty maj tsajptujk ñabotsoty. Ta yajtuujadu:

—¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap jyuna'andu ko yu Kristu yu'u tuump'ajt aats'ajtap ja Davit je'eyu? ³⁶ Mut ko Davit ku'am, mut ja myak'ajtun ja Espiritu Santu jyuna'añ:

Yu Dios t'anuumu ujtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun, exta kots uj nyajtugóyat tugekyu mij ja mmudsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuump'áty 'yaats'átyuty yu Davit? Pes Davit ku'am junaamp nWindsún.

Es ja ja'ayuty di'ibu nimáyudyu naty, yu'ujuty myadoodaaydyu yajxón ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseety es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'uxpejky:

—Naygywentu'átadu miidsaty mut ja di'ibuty ya'uxpajktap tsajptugóty. Yu'u pyajtáktap ja witu yembyu es ttsoktu es ja ja'ayuty 'yubo'x kyajxpo'xadut tu'aay mudu windsu'kan, ³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñuya'andu ma ja ja'ayuty mbaat yajxón 'yíxadu es maj windum 'yu'uñuya'andu ma pún kyay 'yuuktu. ⁴⁰ Es trujkudu ja tyujkuty yu ku'ekytyo'oxyuty, net kyajxta'aktu jeky es du'un twin'uuna'andu ja ja'ayuty, es ñay'andíjudu jyiky'attu tuj'ajtun muut. Paaty pátuðap ni'igu ja tudyu'unun.

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknum ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja makja'aydyujk trujtáktu may ja myeeñ ma ja maj

tsajptujku 'yalkansiiu. ⁴² Es nandu'un jya'ty tu'ugu ku'ekytyo'oxy ayoobu, es tpejta'aky majtsku mutsk meeñu'unk di'ibu yiin waanu tsoy'ajtypy. ⁴³ Net ja Jesús dyaxyu ja 'yuxpukpukutujk, es t'anmaay:

—Tuy'ajtun n'anuumu ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kadiinun nidugekyu ja mukja'ayuty. ⁴⁴ Ja'a ko yu'ujuty dyaktu di'ibu yajnadukup, peru tyadu ayoobu ku'ekytyo'oxy dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tyukjiky'ajtypy.

13

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tsoy'oñ ma ja muj tsajptujk, nidu'ugu 'yuxpukpuky jyunáñ:

—Windsún, ok'ix yu muj tsaajuty es yu tsuj tujkuty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtup tugekyu tyaadu? Kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyuty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'uman ko ja naxwíñdu tyugoya'añ

³ Net oj ñajxtu ma ja Oliivus Kopk di'ibu jam windum ma ja muj tsajptujk. Es ko natyu Jesús jam 'yu'uñu, ta ja Peedru, Santya'agu, Fwank esu Andrés oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

⁴ —Njanijawuyándupts na'a dnu tyaadu di'ibu tunán jatánup es ti ijxwu'uman ja'ay myudáttup ko tyaadu tugekyu du'un tyuna'añ jyata'añuty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudup kudiibu pán mwin'unudut. ⁶ Mut ko may myina'andu

di'ibũ juna'anaamp: “Ujtsũ du'un ja Kristũ.” Es wyin'ũnaampy mayũ ja'ayuty.

7 'Es ko miits xymudówdut tsiptundũ oymyaaty, katũ mnay'adsũ'ugudũ. Pes du'un jyata'añ, per kyajpũ du'un yu'ujuty mã ja naxwíñudũ tyugoya'añ. 8 Mut ko tuk peky mat jatuk peky ja naxwíñudũ ja'ayuty ñayñitsiptuna'anudũ esũ ana'ambuty nixim niyam, es myina'añ ja muk ujxuty oymyaaty esũ muk yuu. Tugekyũ tyaadũ yu'u du'un maanũm je'eyũ tsyonda'aky ja ayo'on.

9 'Per mnaygywentũ'átudũp miidsuty, ja'a ko ja ja'ayuty mmũnũjxudũp mã ja kumdattũjkũn es myajwóptat mat ko miits xypyanũjxtupts. Es mmũnũjxudũp mã gobernador esũ rey es du'un miidsuty jap xypũjta'aktat ja tũy'ajtũn ujtskyũjxm. 10 Es koonũm yajkajxwã'xut ja oybyũ ayuk mã tugekyũ naxwíñudũ, es óknũm ja naxwíñudũ tyugoya'añ. 11 Es ko myajmũnũjxut es myajkũyákũt mã ja kumdattũjkũn, katũ njotmay'ooktũ miidsuty wi'ix mjũna'andũt. Ja'a mgajxtũp di'ibũ Dios mmo'oyudũp jaanũm, ja'a ko kyaj miits xykyajxã'andũ mgũ'ũm winmã'añ, yũ Espíritũ Santũ mwinmã'añmyo'oyudũp.

12 'Mã tadũ tiempũ jyata'añuty, ko extũ di'ibáty tukka'ax'ajttũp kyũyaka'anũp nixim niyam es ttuk'ya'ooktat; es ja u'unkteety du'un tyunã'añ mat ja 'yu'unk; es ja unã'ku'unguty nandũ'n myuttsiptuna'andũp ja tyaak tyeety es tyuk'ya'ooktũp. 13 Es nidugekyũ ja'ayuty m'axũk'ixudũt ja'a ko miits xypyanũjxtupts. Per di'ibũ 'yakmũbejkyryũm du'añũm, yũ'n nitso'ogũp.

14 'Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axuukpu. Ko xy'ixtat tyanu ma kyaj pyaadyuty ja di'ibu ya'axu'kup es di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios (wa'an tjaygyuku di'ibu yu neky kyajxypy), net di'ibáty ijttabu naty Judeeu kya'aktat jap es ñajxtat tungujxy kopkkujxy. 15 Es di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákut es nujx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat. 16 Es di'ibu naty jam kyamotm, kyaj jyumbítut es min t'ooxy ja wyit. 17 iPuuroobu ja toxytyujkuty di'ibu naty ijtp u'unkmúut ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unksi'tstap! 18 Amdow pujktsówdu miidsuty ja Dios es kudiibu mga'aktat ko naty xyuxy, 19 mut ko muk 'yita'añ ja ayo'on, éxtam ni na'anum kyajaty extu ma Dios dyajkojy ja naxwíñudu, es ni du'un kyanakyjyata'añuty jatugok. 20 Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pún kyatso'oktat. Per yajwaanup yu'u mut ko ttseky púnuty yu'u tu twin'ixy éxtamu jya'ayun.

21 'Ko naty pún miits m'anu'umxudu: "Ixtu, tyaa dan ja Kristu", o "Ixtu, taxim ja Kristu", kyaj xymyubúktat. 22 Mut ko minamp ja win'u'umbuty di'ibu nayyajnaxánup éxtamu Kristu es éxtamu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun es du'un tjawin'uuna'andut ja ja'ayuty di'ibu Dios ku'um wyin'ijx. 23 Paaty mnayjyujp'ixudup miidsuty. Tu n'anumudu miidsuty yu tyaadu tim jayujp.

Wi'ix jyumbítut ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

24 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ,

25 kya'adut ja madsa'ajuty es yu'xup ja mak'ajtun tsajwínm. 26 Net xy'íxtuduts nmiñ uj, ja Naxwíñudü Ja'ayudyü Kyudunaabyü, yoodsóty müdu mak'ajtun esü muj'ajtun. 27 Es nduk'ana'amuduts ja n'ánklusuts, es dyajnaymyúkudut di'ibáty tü nwin'íxtuts, mä yu jumboj esü yukpoj myiñ es mä yu xüü pyudsemy es mä tsi'ity, oytyim maaty.

28 'Jattu tyadu 'yijxwü'umün ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko miimp ja ambü. 29 Nandü'ün jajtpe dü'ün ko xy'íxtut tügekyü tyaadü, mnijáwudup ko tüü düü naty wingoombuts, éxtüm mbaat njuna'anüm tüjk agü'uybyün. 30 Tüy'ajtun n'anüümüdü ko tügekyü tyaadü jyata'añty maanümü naty ja ja'ayuty di'ibü tyam kyaj 'yooktünüm. 31 Ja tsajp es ja naxwíñudü náxup, per ja n'ayúkatš ni na'a kyakexy kyanaxy.

32 'Ja xüü es ja oorü ni pán tkanijawü, ni yu Diosü 'yánklusuty es ni uj, ja Diosü 'yU'unk, yü'uyü dü'ün je'eyü ñija'ap ja Dios Teety. 33 Paaty wü'umdü miidsuty wijyuty es mnayjyüjp'íxudup, ja'a ko kyaj xyñijáwüdü na'a nmina'añuts.

34 'Dü'ün ja'a éxtüm tu'ugü ja'ay di'ibü nüjxaamp jagam. Ko naty kyajnum tsyooñ, ta tmo'oydyü ja pyo'oduumbuty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anmaay ja di'ibü kywentü'átup ja tüjk aa es wyijy'ítat. 35 Es n'anüümüdü miidsuty, wü'umdü wijy, müü ko kyaj xyñijáwüdü na'a jyambita'añ ja mWindsün, pün tü tsyu'ujün, pün tsu'pün, mä 'yüy ja tügaak o mä xyüñü. 36 Exküm ko jyumbity ti'in es mbaadudut maabuty. 37 Es di'ibü n'anmaaydyup miidsuty, n'anmaaydyuptš

nandu'hn nidugékyuty: Wu'umdu wijyuty.

14

Tkajxy'áttu pñn wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ja'a tyugoy'aty majtsk xuu ja pasku xuu ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmúdaty yu levaduuru, es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktup t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix t'okmátstut ja Jesús mudu andakun, es ttuk'ya'ooktut. ² Es ñayjyunánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu kudiibu xyñibudu'kum ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

³ Jamu natyu Jesús Betañu ma yu tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu winduuy, ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mut tu'ugu alabastru limetu ujts mudu aseytu pa'ak xu'kpu jantsy tsooxubu. Ta ja toxytyujk oj ttuknitemy kyubajkkujxy. ⁴ Ko t'ijxtu tyaadu ja ja'ayuty, ta nidu'uguty 'yajkudu, es ñayjyunánudu:

—¿Ti ko tyaadu du'hn tu 'yaxtugoy? ⁵ Tyaadu tuaxyur yajteeky tugak mugo'px xuu nidún, esxyur yajtukpudákuu ja ayoobu ja'ayuty.

Ta t'oodu ja toxytyujk. ⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mastu'uttu. ¿Ti ko xy'oodu? Tyaadu óyudsu du'hn tu xtyuñ. ⁷ Ja ayoobatujkuty du'uñum xymudáttut ma miidsuty, es oyña'aty mbaat xpyudákuu. Per uj kyajts du'uñum xymudáttut. ⁸ Tyaadu toxytyujk tu ttuñ di'ibu mbaat, tu ja nnini'xuts pa'ak xu'kpu ttukkuutsy

esats nnaxtújkunúduťs. ⁹ Túy'ajtún n'anúumúdu ko yajkajxwa'xy yú oybyú ayuk má túgekyú naxwíñúdu, yajmadya'agut nandú'un di'ibú tyuunú tyádu toxytyújk, es dú'un yajjamyáťsúť yú'ú.

Juudúš tkúyaka'añ ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugú nimajmajťskru ja úxrujúkru di'ibú xyú'ajťpy Juudúš Iskaryotú, oj ñejxy má ja teedywyindsúnúťy es oj myadya'aky múť yú'úťy wi'ix tkúyaka'añ ja Jesús. ¹¹ Es yú'úťy xyondaktú es twandaktú ja Juudúš ko tmo'oya'andú ja meeñ. Net ja Juudúš t'úxtaay ja winma'añ wi'ix tkúyákúť ja Jesús.

Nindsún'ajťmú 'ya'ux

¹² Es má ja paskú xúú tsyondaky, má yajkáy ja tsajkaaky di'ibú kyaj tmúdaty ja levaduuru, es ja ja'áyúťy dya'ooktú ja byorreegu, ta ja úxrujúkrúťy tnimiindú wingón ja Jesús es dyajťmúdu:

—¿Má xyťsyeky n'úxkúkúduťs es ndu'unúm ja paskú a'ux?

¹³ Ta ja Jesús tkejxy nimajťskú 'yúxrujúkrúťy, es t'anmaay:

—Nújťtú jam kajpnóťy. Jap xyryaáduť tu'ugú yedyújk di'ibú myúnejxyry tuk tsiyú núú, ¹⁴ es xyryanújťtúť extú má tyújťtúku, es xy'anúumúdu tadú kudújk: “Yú nWindsúnúťs xyťyuk'yajťmúp: ¿Má ja kwartú má mbaat n'a'ux'áťťúduťs múduťsú n'úxrujúkrúťújk má tyádu paskú?” ¹⁵ Net mduť'ixúduť tu'ugú múj kwartú es oydyúñ má ja tuknúku'úybyú tújk, es xy'úxkúkúť ja a'ux jam.

¹⁶ Ta ja nimajťsk úxrujúkrúťy ñújťtú kajpnóťy es trattu túgekyú éťtúm 'yanmaayú ja Jesús,

es dya'abátudū ja paskū a'ux. ¹⁷ Es ko oj tsyu'ujunū, ta jyajtū Jesús mūdū 'yuxpūjkpūty, ¹⁸ es ñaxwa'tstaaydyū meesū winduuy, es kyaydyū. Net ja Jesús jyūnāñ:

—Tūy'ajtūn n'anūmūdū ko nidu'uk miidsūty di'ibū kaapy mūt űj, ja'ats űj xykyūyakaāmbūts.

¹⁹ Net ja xpūjkpūty jyantsyjoytmaydyuktūjkūdū, es dyajtūdū nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii űjtsū daa?

²⁰ Ta 'yadsoojūdū Jesús:

—Yū'ū dū'ūn nidu'uk miidsūty ja nimajmajtskrū di'ibūts xymyūtkāaymyujkr. ²¹ Ūj, ja Naxwíñūdū Ja'ayūdyū Kyudūnaabyū, dū'ūn nnejxyūts éxtūm ja Diosū jyaaybyajtūn jyūna'añ. Per pūroobū tadū yedyūjk di'ibūts xykyūyakaāmp. Nik oy mūt yū'ū kooxyūp kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiiñ.

²² Mā naty jam 'ya'ux'attū, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyūdāky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyū ja 'yuxpūjkpūty, es t'anūmūdū:

—Kaydyū. Tyaādūdsū nnini'x.

²³ Net tkone'ky tu'ugū kálūz mūdū vinū es tja'aygyūda'aky ja Dios. Ta tmooydyū ja 'yuxpūjkpūty, es nidūgekyū 'yuktū mā ja kálūz, ²⁴ es 'yanmaayūdyū:

—Tyaādūdsū dū'ūn ja nne'pyñ di'ibū Dios ya-jnaxkūdākyry ja jembyū kajxy'átyryū, di'ibū yaj-tamaān yaj'yokaāmp es dū'ūn yajma'xūt nimay ja ja'ayūdyū pyojpūty. ²⁵ Es n'anūmūdū ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvū nūū extū kodsū naty n'iiky mūt miidsūty ja jembyū uuvū nūū mā ja Diosū kyutujkūn.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtijá'añaty

²⁶ Ko t'udaaaydyu tu'ugu alabanzu, ta oj ñijxtu ma ja Oliivus Kopk. ²⁷ Net ja Jesús t'anmaaaydu:

—Nidugekyu miits xymyastu'udándupts ma tyadu koots. Mut ko jyuna'añ ma Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtru, es ja byorreeguty 'yayo'oywya'xta'aydyut.” ²⁸ Es kodsu naty tu njikypyekey, jawyiinuts nnajxut Galileeu maanumu naty miits mganujxtu.

²⁹ Net ja Peedru jyunañ:

—Oy nidugekyu mjamastútubu, uj kyajts mij nmastu'udut.

³⁰ Net ja Jesús 'yanmaaay:

—Peedru, tuy'ajtun n'anuumu ko ma tyadu koots, kyajnumu naty tugaak 'yuy majtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ix'aty.

³¹ Ta ja Peedru muk 'yadsooy:

—Oyuts ndim'oogut mut mij, kyajts njuna'ana'añ ko kyaj n'ix'aty.

Es nidugekyu ja wiink xrxujkruty nandu'an jyunaandaaydyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³² Net ja Jesús jyajttu mudu 'yuxrxujkruty ma tu'ugu lugaar di'ibu xuy'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaaydyu ja 'yuxrxujkruty:

—U'uñdu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³³ Ta tmnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, esu Jesús ñayja'ajj jantsy jotmaymyut es 'yamutsk'ajty. ³⁴ Net t'anmaaaydyu:

—Dunuts njawu njodoty éxtam tu'ugu jotmay di'ibu mudu o'kun. Wumdu miits ja yaa es madánudu ja tsuu mut uj.

³⁵ Net ja Jesús waanũ ñas'yo'oyũ. Ta ñayjujpu koxtanũ naxkũjxy, kyajxtáky ³⁶ es jyunañ:

—Tatitu'unk, mij mbaat oytyiity xytyuñ. Pũn mbaat, kũdiibuts n'uugut yũ ta'ambũ. Per kyaj dyu'anaty éxtamts uj ndseky, wa'an du'un éxtam mij xytsyeky.

³⁷ Net jyumbijty ma naty ja nidugũkpu 'yũxpũjkpu, es tpattũ mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ¿tii mmaabu? ¿Ti kyaj tũ mmada'aky m'ítut wijy mat uj ni tuk oorũ? ³⁸ Wijtũ es kajxta'aktũ kũdiibũ ja ka'oybyũ mmamada'agudũ. Tũy'ajtũn ko ja anmaja'an myudajtyry ja tsojkũn, per kyaj yũ nini'x tkupaka'añ.

³⁹ Ta jatugok oj ñejxy, es kyajxtáky du'un éxtam jayũj. ⁴⁰ Net jyumbijty jatugok ma ja nidugũkpu, es tpattũ ak maadup, mat ko nũgoo naty ja tsuu tũ 'yokwindũjkũndũ. Es yũ'ujty kyaj tniija'adu wi'ix 'yadsówdũ. ⁴¹ Ja myudugak ok oj ñejxy. Ta kyajxtáky. Net jyumbijty ma yũ'ujty, es t'anmaaydyũ:

—¿Tii m'akmaa m'akpo'xtubũ? Tũ net tpaaty ja xũ ja oorũ ma uj, ja Naxwíñdu Ja'ayudyũ Kyudanaabyũ, nyajkyaka'añts ma yũ pojpu ja'ayuty. ⁴² ¡Pudu'uktũ! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xykyuyakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tamũ natyñamũ Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudũs di'ibũ nandu'un 'yũxpũjkpu'ajtyry ma yũ nimajmajtskpu, es myindu madu mayjya'ay ak madu 'yespaadu esu kyépyuty. Yũ'u naty kajxudup ja teedywyindsúnaty, ja di'ibuty tsajptugóty

ya'uxpuktu es mujja'aydujkaty. ⁴⁴ Yu Juudas tu naty ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'umun:

—Di'ibuts uj ndsi'xypy, yu' u du'unu naty ja Jesús. Yu' u du'un mmátstap es yajxon xykyutsúmdat es xyajnujxtat.

⁴⁵ Netyu Juudas tnimiiñ ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyaty, Windsún.

Ta oj ttsi'xy. ⁴⁶ Ta tmajtsnudu ja Jesús es dyajnujxnudu tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibu jamu naty mudu Jesús tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungópku tyuumbu. ⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydu ja mayjya'ayaty:

—¿Tii du'unats miits tu xyñimíndats mudu m'espaadu es mgepy es xymyatsa'andats éxtumxyupts uj nma'tspaty? ⁴⁹ Bom bómats uj tu nya'uxpaktu miidsaty muj tsajptajk ñabotsoty, es ni na'ats tu xykyamatstu. Per tugekyu tyaadu du'un jyátyaty es yajkuydyúnat ja Diosu jyaaybyajtan.

⁵⁰ Ta nidugekyu ja xpujkraty tmastuttu ja Jesús, es kyaktaaydu.

⁵¹ Jap tu'ugu unak tpanejxy twit'aty yu'uyu tu'ugu saabunu. Net ja ja'ayaty tmajtstu ja unak, ⁵² es ja'a dyajwe'emy ja syaabunu es kyeky niwa'ats uxwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

⁵³ Di'ibaty myajtstu ja Jesús, yu'ujaty myunujxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsúnaty. Ta jap ñaymyujkudu ja teedywyindsúnaty, mujja'aydujkaty es ja di'ibaty tsajtugóty ya'uxpuktu. ⁵⁴ Esu Peedru pyanujx ja Jesús

extu ma ja tyja'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polusiity, es ñayyajokxpákuđu ma ja juun.

55 Yu teedywyindsúnuty es nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttut ja Jesús es 'yoogut. Per kyaj tpattu ja pyojpu. 56 May ja ja'ayuty oj jyamindu es tjaniwaambajttu, per kyaj tyi'igyu'áttu ja 'yayuk. 57 Net myiín naaguty di'ibu andáktup, es jyunnandu:

58 —Tuts nmadóyuts ko tyadu yedyujk du'un jyuna'añ: “Uj njítuptsu tyadu muj tsajptujk di'ibu ja'ayuty tu tkojy, es tuguk xuuts ngójut ja wiinkpu di'ibu kyaj ja ja'ayuty dyajkojy.”

59 Per ni yu'ujuty tkayajti'igyudu 'yayuk.

60 Net ja teedywyindsungópk pyude'ky, es ja'ay kyujk'aay dyajtuuy ja Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyadu di'ibu yam myadyáktup mut mijtskyujxm?

61 Per ja Jesús oj wye'emy amoñu, ni ti tka"adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaayy:

—¿Tii mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk?

62 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un. Es miits m'íxtup ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñuya'añuts ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es kots nminá'añ yoodsóty.

63 Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yaku, es jyunañ:

—¿Ti ko n'aktimtsojkuḡ ja testiiguḡ? ⁶⁴ Miidsuty kuḡm tḡ xymyḡdowdu yḡ 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjḡnā'anduḡ?

Es ja'ajuty nidḡgekyḡ jyḡnanduḡ:

—Myḡdajtypy ja pyeky es pátup 'yoogut.

⁶⁵ Ta naḡḡuty tniḡsújḡdu, es twingudsu'umḡdu es tkojxtḡ. Ta t'anmaḡḡydyḡ:

—¡Okmay! ¿Pán tḡ mgóxyuty?

Es ja polḡsiiuty nandu'ḡn tkojxtḡ.

Peedru t'ḡxtijy ja Jesús

⁶⁶ Japḡ nátyñḡm ja Peedru abatku'p mā tḡja'a. Ta ñimiinu tu'ugu kiixy, teedywyindsḡngópkḡ pyo'oduumbḡ. ⁶⁷ Es ko t'ixy ja Peedru ñay'ajókxḡty mā ja jḡn, ta oj tḡyḡ tjantsy'ixy es jyḡnāñ:

—Mij nandu'ḡn tḡ mjḡdity mḡdu Jesús nazarenḡ.

⁶⁸ Es ja Peedru t'ḡxtijy ja Jesús, es jyḡnāñ:

—Kyajts n'ixy'atyḡ tadḡ yedyḡjk. Kyajts nnijawḡ ti dḡn mmadyakypy.

Net ñejxy tḡjk aḡḡm, es 'yḡyḡ ja tḡgaak. ⁶⁹ Ta ja kiixy jatḡgok t'ijxy ja Peedru es t'anḡḡmḡdu di'ibáty jáḡuty:

—Tyaḡdu, sitḡy yḡ'ḡ ja'ay'ajtḡbu tyḡdu yedyḡjk.

⁷⁰ Per ja Peedru jatḡgok t'ḡxtijy. Es ko waanḡ 'yak'ijty, di'ibu naty jáḡuty jatḡgok t'anmaḡḡydyḡ ja Peedru:

—Tḡy'ajtḡn ko mij nandu'ḡn mja'ay'ajtḡbu tyḡḡdu, mḡt ko Galileeḡ ja'ay mij.

⁷¹ Ta ja Peedru oj ñayḡḡjxprékyuty ko kyaj tḡy'ajtḡn, es jyḡnāñ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyḡ tyḡdu ja'ay di'ibu miits mmadyáktup.

⁷² Ta netyu 'yuu ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtum ja Jesusu naty tu 'yanu'umxaty: “Ko kyajnumu naty tugaak 'yuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsytyujku juuy yaxru.

15

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xyuñu, ta ja teedywyindsunuty ñaymyujkudu mudu mājja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axrujktap es mat nidugekyu di'ibu ana'amdup maj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmanujxtu es ttukkadujkudu ja gobernador Pilatu. ² Es ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtun, ujtsu du'un.

³ Es ja teedywyindsunuty tni'uunudu kanak nax.

⁴ Ta ja Pilatu jatugok dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymyudoy tugekyu nu'un yam mdukni'uunudu?

⁵ Per ja Jesús kyaj tyim'adsooy. Es ja Pilatu oj wyu'umu du'uñu es kyaj tnijawu wi'ix 'yajakna'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogut

⁶ Es pasku pasku ja Pilatu tasmatsu tu'ugu tsimyja'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtap. ⁷ Japu naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu tu yajja'ay'eeke ko tsyiptuundu yu yajkutujkru, es nidu'uk yu'ujuty xyu'ajtypy Barrabás. ⁸ Ta ja ja'ayuty tniwingoondu

ja Pilatü, es t'amdoodü ttúnüt éxtüm jaayüm ttuñ.

⁹ Ta ja Pilatü 'yadsoodü:

—¿Tii mdsojktü es nasmátsüdüts ja mrey?

¹⁰ Dü'un jyunañ ja Pilatü müť ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsúnuty tñaywyinnaxñjáwüdü ko ja Jesús may ja ja'ayuty pyanñxüdü es paaty tü tyukküdüküdü. ¹¹ Per ja teedywyindsúnuty tñibüdü'üktü ja ja'ayuty es jyuna'andüt ko yaj-nasmátsüt ja Barrabás.

¹² Ta ja Pilatü dyajtüdü:

—¿Es tits ndúnüť müť di'ibü miits mdijtüť ja israelítüdyü ryeý?

¹³ Yü'ñjuty yaxkaktü:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁴ Ta ja Pilatü t'anmaaydyü:

—Pes, ¿tii dü'un tü ttuundügóý?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktü:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁵ Es ja'a ko Pilatü wyü'ma'añ oy müť ja ja'ayuty, ta tñasmájtü ja Barrabás es tñi'ana'amü esü Jesús yajwóřüť. Ta net tküyajky es dyajkruuzpátüt.

¹⁶ Oknüm ja soldaaduty tñññjxtü ja Jesús ma ja yajkutujkñ tyñja'an di'ibü 'yandijpy pretooryü. Ta dyajnaymyujkñ nidügekyü ja soldaaduty ma tadü lugaar. ¹⁷ Net ttukpñjtáktü ja witü tsu'unkññ éxtümü yajkutujkñ wyit. Ta txügajttü ja apyñ éxtüm tu'ugü koronü es tññjtáküdü kyñbajkkñjxm.

¹⁸ Net t'anññmüdü:

—¡Mññ kñjxm mij, israelítüdyü ryeý!

¹⁹ Net ttukkuwojñ'ktü tu'ugü kepyu'unk, tñidsújüdü, twingoxtánüdü es jyawü twindsü'üğü.

²⁰ Ko ttukxiktaaydyü, ta dyajññajktü ja tsu'unk

wit es ttukpajtáktu ja kyu'um wit. Ta tmunajxnudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

²¹ Ta tu'aay tpattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamotyú naty tu 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandra esu Rufu. Ta ja soldaadaty ttukkupajktu agwanu ja Simonk es dyajnajxut ja Jesusu kyruuz.

²² Ta tmunajxtu ja Jesús ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgotu, di'ibu ayuk wimbadsuamp Kalaveeru Lugaar. ²³ Jam tjatuk'uugáandu ja vinu taam'yo'oy mut ja mirru ujts aay, per ja Jesús kyaj t'iky. ²⁴ Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaadaty ttuundu rifu es du'un dyajwa'xtu ja Jesusu wyit.

²⁵ Taxtujk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu. ²⁶ Es kyubajky tpajtáku du'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'un ja 'yu'unun: “Tyaadu ja israelítadyu ryey.” ²⁷ Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mut yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo. ²⁸ Es du'un yajkuydyúñ ja Diosu jyaaybyajtun ma jyuna'añ: “Du'un ñajxy éxtamu axuk ja'ay.”

²⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknugow ttuk'yujkówdu es jyuna'andu:

—Mij di'ibu muj tsajptujk mijtypy es mjuna'añ ko tugukxubajtp xykyojy jatuk ok.

³⁰ Nayyajtso'ogudu mij ku'um es junak kruuzkajxy.

³¹ Es nandu'un tyukxíku ja teedywyindsunaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpajktap es mudu fariseeuty es ja mujja'aydyujkaty, es ak yu'ujaty ñajjyunánudu:

—Tu dyajtse'eky ja wiinkpɔty, per kyaj mbaat ñayyajtse'egyɔty kɛ'um. ³² ¿Ti kyaj yɛ'ujɔty ja is-raelítadyɛ ryey? ¡Wa'an tɔnaky kruuzkɔjxy es net yɛ'ɛ nmɛbɔjkɛm!

Extɔ ja ma'tspɔty di'ibɛ naty jam mɛt yɛ'ɛ kruuzkɔjxm twingajx tɔjpkajxtɛ ja Jesús.

Jesús 'yeeky

³³ Net tɔgekyɛ ja naxwíñɛdɛ kyoodsɛdyaay kikyxyɛɛ extɔ tɔgɔk yaxp xɛɛnɛm. ³⁴ Es nan ma tadɛ oorɛ ja Jesús mɛk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamɛ sabaktanɛ? (di'ibɛ ayuk wimbɛdsɛmp: “Dios miɛ, Dios miɛ, ¿ti kots mij tɛ xymyastu'uty?”)

³⁵ Nidu'ugɔty di'ibɛ naty jam tmɛdoodɛ, es ñayjyɛnánɛdɛ:

—Mɛdowdɛ, yɛ'ɛga yáxɛp ja Diosɛ kyugajxɛ Eliiɛs.

³⁶ Net nidu'uk oj ñejxy pɛye'egyɛ, es oj dyajtsooñ tu'uk di'ibɛ yuunkpɛnaɛnɛ. Ta dyajxe'ky mɛdɛ vinɛ xun, es ttukjɛjptíjɛ tu'ugɛ kepyu'unk, es ttukmɛwingooñ ja Jesús es tmuugtɛ. Ta jyɛnánɛ:

—Mastu'uttɛ. Min n'ok'ijxɛm pɛn nimiinɛp ja Eliiɛs es yajjɛnákɛdɛt kruuzkɔjxy.

³⁷ Ta jatɔgok ja Jesús oj mɛk kyajxy, es oj 'yo'knɛ. ³⁸ Net ja adɛy di'ibɛ jap mɛj tsajptɔgóty kyɛ'tswa'xy kɛbajky es extɛ ɛx'am.

³⁹ Net ja soldaɛdɛ windsɛn di'ibɛ naty jap tɛnaapy Jesús wyindum es tmɛdooy ko mɛk kyajxy es 'yeeky, yɛ'ɛ net jyɛnánɛ:

—¡Tɛy'ajtɛndɛmɛ naty ko tyaɛdɛ yɛ'ɛjɔty ja Diosɛ 'yU'unk!

⁴⁰ Jamu naty nandu'un naagudyu toxytyujkuty myuj'ixtu jagam. Ma yu'ujuty jamu naty ja Mariiu Magdalenu, Salomee esu Mariiu, ja mutsk Santya'agu esu Josee tyaaguty. ⁴¹ Tyadu toxytyujkuty tso'ondup Galileeu es tranujxtu ja Jesús es tpuđujkudu ko 'yijty Galileeu. Es jamu naty may ja wiinkrudyu toxytyujk di'ibuty nandu'un muut pyatukudu Jerusalén.

Jesús ñaxtuku

⁴² Ko oj tsyu'ujanu es ko naty ñayjujpr'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu, ⁴³ ta Josee tninejxy ja Pilatu mudu jotmuk'ajtun es t'amdooy ja Jesusu ñini'x. Esu tadu Josee, Arimateeu ja'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibu naty ana'amdup muj tsajptugóty es jap muj 'yity, es 'yawijxypy ko ja Diosu kyutujkunu myínut. ⁴⁴ Ta ja Pilatu du'añu wu'uñu ko yajnimaay ko tu ja Jesús 'yeeky. Net twoodsooy ja soldaadu windsún es dyajtuy pan tu 'yeeky ja Jesús. ⁴⁵ Net ja soldaadu windsún jyunañ:

—Tuy'ajtun. Tu 'yo'knu.

Ta ja Pilatu t'anmaay ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjanáky.

⁴⁶ Net ja Josee tjuuy tu'ugu saabunu oybyu es dyajkruuzjanajky ja Jesusu ñini'x. Ta t'abijty mut ja saabunu. Ta tpujtáky ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajuty tsawiiñ, es oj t'agu'ay mut tu'ugu mujpu tsaa. ⁴⁷ Ja Mariiu Magdalenu esu Mariiu, ja Josee tyaak, yu'u 'yijxtu ma naty tu tpujta'aky.

16

Jesús jyikyppyeky

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, ja Mariiu Magdalenu, Salomee esu Mariiu, ja Santya'agu tyaak, tjuudyu ja pa'ak xu'kpu es ttukjaaxa'añ ja Jesusu ñini'x. ² Ta jantsy jeryur, xuuñbunu naty ma ja domingu xuu, jyajttu jam ma ja o'kpu jut. ³ Es jam tu'am ñayyajtuumadu ak yu'ujuty:

—¿Pán xyjudi'imxum ja muj tsaa es xya'awátsxum ja jut?

⁴ Es ko jyajttu, ta t'ijxtu ko tu naty yajjudímy ja tsaa es ja jut awa'adsu naty 'yijnu. ⁵ Ta tyujkudu jutoty, es jam t'ijxtu 'yu'uñu aga'añgyu'u tu'ugu uná'k di'ibu xóxyuty mut tu'ugu poop wit yeñ. Es yu'ujuty jyantsytsyu'kudu. ⁶ Es ja'a 'yanmaayudu ja toxytyujkuty:

—Katu mdsu'ugudu. M'uxtaaydyur ja Jesús nazarenu di'ibu tu dyajkruuzpáttu. Pes tu jyikyryekey. Kyaj ñakyyaaty. Ixtu ja lugaar ma naty tu trujta'aktu. ⁷ Nujxtu es xy'awánudut ja 'yuxpajkputy es ja Peedru: “Jawyiin ja'a ñejxy Galileeu. Japts xy'ixtat éxtum oj m'anu'amxudu.”

⁸ Net ja toxytyujkuty tso'ondu ma ja jut aa jantsy pojun es ñujxnudu puye'egyu mut ko naty tsyu'ugudu. Es ni pán wi'ix tka'anmaaydyu, ja'a ko jyantsytsyu'ugudu.

Jesús kyuxe'eky ma Mariiu Magdalenu

⁹ Ko Jesusu naty tu jyikyryekey móñum domingu xuu, jayur kyuxe'eky ma ja Mariiu Magdalenu di'ibu Jesús tuuyur tyukmastut jaxtujk ja ka'óybyuty. ¹⁰ Ta ja Mariiu oj ñejxy ma ja Jesusu 'yuxpajkputy di'ibu wu'amdu jotmaymyut es jap jy'uy ya'axtu naty. ¹¹ Es ko yu'ujuty tmūdoodu ko

Mariin 'yawánudu ko ja Jesús tu jyikyryeky es ko tu t'ixy, kyaj tmubujktu.

Jesús kyaxe'eky ma nimajtska 'yuxpajkruty

¹² Oknam ja Jesús kyaxe'ky tu'aay mudu wiink kaxu'kan ma tyu'uyo'oydu nimajtskra di'ibu tso'ondur tekye'epy Jerusalén. ¹³ Ta yu'ujuty jumbijttu Jerusalén es t'awa'anudu ja Jesusu 'yuxpajkruty; per nan yu'ujuty kyaj yajkajxymyubujktu.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxpajkruty

¹⁴ Oknam ja Jesús kyaxe'ky ma ja majk tu'ukru 'yuxpajkruty di'ibu naty meesu windum kaayduur, es t'oodu mat ko kyujuun'átyuty es kyaj tmubujktu ja di'ibu naty tu t'ixtu jiiky. ¹⁵ Ta t'anmaaydu:

—Nujtu miidsuty ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay es xytyuk'uxpáktut ja oybyu ayuk. ¹⁶ Di'ibátyuts uj xy'axájur es nubajttur, nitso'ogur. Per pánuts xykya'axájur, ja'a nujxur ma ja tudyu'ununu winu xnu winu tiempu. ¹⁷ Es di'ibáty xy'axájurpts es xymyubáktuts, yu'uts nmo'oyduur es ttúndut yu tyadu ijxwu'amun: Mududsu nxuugyujxm dyajrudsámdut ja ka'óbyuty di'ibu ja'ay myudajttur; kyajxtur wiingátyru ayuk; ¹⁸ wyijtsu'uktur ja awa'andsa'añ; puru 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudut; es ko ja kyu'u ttuknikónut ja di'ibu pujkur, net dya'aguda'áktut.

Jesús tsyajpéty

¹⁹ Ko ja Nindsun'ajtam Jesús du'un junaandaay, ta ja Dios yajpatujku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdsyoo ma Dios. ²⁰ Oknam ja uxpajkruty

tsyo'ondũ tkajxwa'xy ja oybyũ ayuk majaty ja ja'ayũty. Es ja Nindsũn'ajtũm Jesús pyudũkadũ yũ'ũjũty, es madũ maj ijxwũ'ũmanũty ttuk'ixtũ ja ja'ayũty ko tũy'ajtũnũ'ũ di'ibũ myadyáktũp.

**Ja jembyu kajxy'átypyu mudu
Jesukristukyujxm: El Nuevo Testamento de
nuestro Señor Jesucristo en el mixe de
Juquila
New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe,
Juquila)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305